

DOLNOŚLĄSKA

Solidarności

Nr 6 (454) • Wrocław, 22.06.2023 r. • ISSN 1641-0688 • redakcja.wroc@solidarnosc.org.pl

3 Krzysztof Domagała
– rozmowa

7 Sylwetki członków
Zarządu Regionu

10 Oświata
po wyborach

13 Propozycje
na wakacje

Zebranie wyborcze dolnośląskiej Solidarności

czytaj na str. 4–6

40 lat temu

3 lipca 1983 r. Oświadczenie Tymczasowej Komisji Koordynacyjnej Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność”: „Dni pobytu Ojca Św. w ojczyźnie były dniami wielkiego poruszenia, religijnego, moralnego i społecznego. Jego słowa na stałe zapadły w nasze serca i umysły. Pielgrzymka Papieża Polaka nadała właściwy sens słowom wszystkich tych, którym bliskie są: suwerenność narodu, podmiotowość społeczeństwa, godność człowieka i sens jego pracy, prawo do swobodnego zrzeszania się. Miliony Polaków w czasie wizyty Ojca Św. wyznały swoją wolę i wiarę w zwycięstwo tych wartości, w zwycięstwo dobra nad złem. Przyszłość naszego narodu zależy od tego, jak szybko te drogie Polakom wartości staną się podstawą życia społecznego (...).”

35 lat temu

26 lipca 1988 r. Rzecznik rządu Jerzy Urban oświadczył, że Solidarność trwale należy do przeszłości.

30 lat temu

5 lipca 1993 r. Zarząd Regionu NSZZ „Solidarność” Dolny Śląsk powołał sztab wyborczy, na którego czele stanął Tomasz Wójcik. Sztab ustalił zasady wyłaniania kandydatów na posłów i senatorów do jesiennych wyborów parlamentarnych.

25 lat temu

2 lipca 1998 r. Sąd Wojewódzki we Wrocławiu uznaje odpowiedzialność 3 funkcjonariuszy MO za śmierć trzech członków podziemnej Solidarności: Andrzeja Trajkowskiego, Mieczysława Poźniaka i Michała Adamowicza zastrzelonych przez ZOMO podczas manifestacji w Lubinie 31 sierpnia 1982 r. Jednocześnie sąd umorzył wobec nich dalsze postępowanie na mocy amnestii ogłoszonej 21 lipca 1983 r. na dzień przed zniesieniem stanu wojennego. Jeden z oskarżonych na pytanie o swoją odpowiedzialność i poczucie winy odesłał dziennikarzy do Jaruzelskiego i Kiszczaka.

5 lat później, w 2003 r., Sąd Okręgowy we Wrocławiu wydał wobec trójki funkcjonariuszy wyroki skazujące. Dwaj byli milicjanci skazani zostali na 2,5 roku więzienia, a trzeci na 5 lat. Wszystkim kary zmniejszono o połowę na mocy amnestii.

15 lat temu

7 lipca 2008 r. – Zwracałem kolejnym kierownictwom mojej firmy uwagę na błędy w zarządzaniu tą instytucją i to jest prawdopodobnie prawdziwy powód mego zwolnienia z pracy – mówił podczas obrad Zarządu Regionu NSZZ „Solidarność” Jerzy Raciborski, jeden z organizatorów protestu pocztowców z Solidarności we Wrocławiu.

Zarząd Regionu jednogłośnie przyjął stanowisko, w którym domaga się uchylecia wobec Jerzego Raciborskiego decyzji o zwolnieniu dyscyplinarnym.

Oprócz Raciborskiego gośćmi obrad były także działaczki z pocztowej „S”, przewodnicząca Henryka Król oraz Józefa Malec.

10 lat temu

29 czerwca 2013 r. w kościele pw. św. Piotra i Pawła w Namysłowie wmurowana została tablica upamiętniająca pomoc i schronienie, jakie działacze dolnośląskiej Solidarności otrzymali przed 30 laty. Oprócz władz Regionu oraz wiceprzewodniczącego NSZZ „Solidarność” Opolskiej Grzegorza Adamczyka obecny był m.in. senator Józef Piniór z żoną. Oboje przed 30 laty w tym kościele w konspiracyjnych warunkach zawarli ślub. – Tu odbywały się spotkania władz Regionalnego Komitetu Strajkowego, a później Tymczasowej Komisji Koordynacyjnej – wspominali przywódcy dolnośląskiej Solidarności Józef Piniór i Eugeniusz Szumiejko.

MR

W nowym składzie

FOT. SŁAWOMIR KOWALIK

Poniedziałkowe (19.06) posiedzenie Zarządu Regionu poświęcone było w głównej mierze sprawom organizacyjnym. Pierwsze po czerwcowym WZD zebranie rozpoczęło się od ślubowania członków ZR. Następnie w tajnych wyborach wyłoniono prezydium ZR.

Podczas głosowania nad jedną z uchwał

FOT. MARCIN RACZKOWSKI

Działacze zaakceptowali zaproponowany przez przewodniczącego Kazimierza Kimso skład prezydium i schemat

organizacyjny ZR. W kadencji 2023–28 w 13-osobowym prezydium funkcję zastępców pełnić będą: Grzegorz Makul (sekre-

tarz ZR), Piotr Majchrzak (skarbnik) i Sławomir Bielakiewicz. Ponadto w prezydium znaleźli się: Ireneusz Besser, Bogusław Jurgielewicz, Tomasz Wójcik, Celina Rymut, Krzysztof Domagała, Wiesław Natanek, Danuta Utrata, Ewa Jakimowicz i Grzegorz Malec.

Zarząd Regionu zaprobowował również propozycję składu osobowego Rady Regionalnego Funduszu Strajkowego oraz Rady Regionalnego Funduszu Pomocy członkom NSZZ „Solidarność”.

Ponadto w czasie poświęconym na omówienie spraw

bieżących, Daniel Wituszyński zwrócił uwagę na docierające w ostatnich miesiącach informacje o planowanych redukcjach zatrudnienia w firmach motoryzacyjnych. Zdaniem działacza oznacza to, że branża ta w niedługim czasie może znaleźć się w poważnym kryzysie. Przykładem mogą być zapowiedzi globalnego koncernu Autolive o zamiarze zwolnienia ok. 8 tys. pracowników. Przypomnijmy, że w Polsce Autolive ma dwa zakłady – w Oławie i Jelczu.

Kazimierz Kimso zapowiedział kontynuację spotkań poświęconych budowaniu Strategii Regionu.

Następne posiedzenie ZR odbędzie się 10 lipca.

MR

Wojciech Wolak i Kazimierz Kimso

FOT. MARCIN RACZKOWSKI

Drogi Kolego!

U progu nowej kadencji Zarządu Regionu, chciałbym Tobie serdecznie pogratulować wyboru do tego gremium. Nie wątpię, że w jak najlepszy sposób dołożysz wszelkich starań, aby dowieść, że słusznie zostałeś obdarzony zaufaniem przez delegatów XXXIV WZD.

Niech to odpowiedzialne zadanie, które pełnić będziesz przez najbliższe pięć lat, będzie dla Ciebie szansą na dalszy rozwój kompetencji działacza związkowego.

Życzę Ci, abyś szybko odnalazł w tym wyjątkowym zespole ludzi swoją rolę i ofiarnie angażował się w realizację Strategii Rozwoju oraz wszelkie inicjatywy podejmowane przez Region Dolny Śląsk NSZZ „Solidarność”.

Ze związkowym pozdrowieniem
Kazimierz Kimso.

Takie życzenia wręczył przewodniczący ZR każdemu członkowi Zarządu Regionu i Regionalnej Komisji Rewizyjnej.

Mam nadzieję, że będzie dobrze

Rozmowa z Krzysztofem Domagałą – przewodniczącym MOZ NSZZ „Solidarność” w Whirlpool Wrocław

Gratuluje wyboru na przewodniczącego Krajowej Sekcji Przemysłu Elektromaszynowego. Jak wygląda ta struktura na tle innych sekcji wchodzących w skład Sekretariatu Metalowców?

W skład sekcji wchodzi m.in. wrocławski Whirlpool oraz Bombardier, zakład z Elbląga i Rzeszowa (dawny Zelmer). To około półtora tysiąca członków związku.

Co was łączy oprócz przynależności do tej sekcji? Wydaje się, że sytuacja każdego z wymienionych zakładów jest różna?

Niekoniecznie, bo zakład w Rzeszowie produkuje tak jak i my lodówki, a zatem ta sama branża produkcyjna. Oczywiście, że inne zakłady mają być może problemy do rozwiązania innego kalibru niż my, ale wspólnie uznaliśmy, że warto działać w tej sekcji przede wszystkim ze względu na obecność na spotkaniach na szczeblu międzynarodowym. Nie trzeba dziś chyba szerzej tłumaczyć, jak ważny jest to kanał informacji i wpływu na podejmowane decyzje w przypadku firm, które mają zakłady i oddziały rozsiane po całej Europie czy świecie. W razie problemów taka pomoc i wsparcie z innych zakładów są bardzo potrzebne. Oczywiście mamy nadzieję, że nie będziemy potrzebować takiej pomocy.

No właśnie, pod koniec ubiegłego roku informowałeś o planowanym przejęciu wrocławskiego Whirlpoola przez turecką grupę kapitałową Arcerlik. Jak dziś, w połowie roku, wygląda ta sprawa? Czy wiadomo coś więcej niż na początku roku?

Nie, wprawdzie krąży wiele plotek na temat tego przejęcia, ale ja nie chcę ich komentować. Po to, aby pracownikom dać konkretne

Krzysztof Domagała

i rzetelne informacje, wystąpiliśmy do centrali koncernu Whirlpool we Włoszech. Dominuje w załodze rozsądne przekonanie, że nieważne, jakiego rodzaju będzie podejmowana produkcja, ale żeby w ogóle była praca i dla nas związkowców też to jest priorytetem. Być może sam chcę się pocieszyć, że jednak duże znaczenie ma dobra lokalizacja naszej fabryki. Mam nadzieję, że dla nowych właścicieli także umiejscowienie zakładu we Wrocławiu będzie jednym z kluczowych argumentów, aby nadal rozwijać tu produkcję.

Kiedy nastąpi przejęcie zakładu?

Do końca roku. Termin uległ nieznacznie przesunięciu, bo wcześniejsze zapowiedzi mówiły o trzecim kwartale. Zobaczymy, co

przyniesie nowy rok. Z tym że dla mnie oraz kolegów z podobnym do mojego stażem pracy nie jest to jakaś niespotykana sytuacja. Przypomnę, że doświadczyliśmy już podobnych sytuacji, gdy Polar przechodził do grupy Brandt, po kilku latach przejął nas Whirlpool. I to była operacja na żywym organizmie, bo przecież w Polsce było niemal 3-milionowe bezrobocie, a do zwolnienia było tysiąc osób. Przeżywalismy wtedy, w 2002 r., bardzo trudne decyzje, ale warto zaznaczyć, że nie udało nam się uratować jedynie siedemnastu członków naszej organizacji. Biorąc pod uwagę szeroką skalę redukcji pracowniczych, można powiedzieć, że był to dla nas wówczas sukces, że udało nam się jako zakłado-

wej Solidarności wybronić niemal wszystkich członków.

Oczywiście nie chciałbym, aby sytuacja się znowu powtórzyła, jeśli jednak tak się stanie, to będziemy dążyć do tego, aby żadnemu członkowi naszej organizacji nie spadł włos z głowy. Może to brzmi górnolotnie, ale faktem jest, że mamy doświadczenie. Myślę, że poprzednia przewodnicząca Solidarności Małgosia Calińska była w tej kwestii dobrym nauczycielem i wierzę, że gdy zajdzie potrzeba, będę mógł się odwołać do tamtych, skutecznych działań. Jako członek ZR oraz Komisji Krajowej mam odpowiednie możliwości podjęcia ewentualnych kroków w razie sytuacji kryzysowej w zakładzie, ale jak już wspominałem, mam nadzieję, że będzie dobrze.

Minął tydzień od Walnego Zebrania Delegatów Regionu. Jak oceniasz przebieg obrad i sam zjazd?

Ponieważ zostałem wybrany do Zarządu Regionu, to może lepiej będzie, jak przekażę opinię innych delegatów, którzy zgodnie potwierdzają, że organizacja stała na bardzo wysokim poziomie. Sprawnie przebiegły procedury wyborcze. Był czas na merytoryczną dyskusję, a to zawsze jest bardzo ważne. Możemy być dumni z Solidarności Dolny Śląsk.

Okazało się, że Piotr Duda był na naszym zjeździe tuż przed podpisaniem porozumienia z rządem. Jak je oceniasz?

Jest pewien niedosyt, ponieważ nie mamy jeszcze postawionej kropki nad i, jeśli chodzi o emerytury stażowe. Jednak wierzę, że dojdzie do pozytywnego finału, bo przecież prace nad projektem będą trwały. Przy okazji warto też rozwiązać pewne mity, jakoby po wejściu „stażówek” miliony ludzi poszły na emeryturę. Tak nie będzie. Tu chodzi o pracowników, którzy dziś, przeważnie ze względów zdrowotnych, po prostu są niedopuszczani do pracy. Dzisiaj traktowanie pacjenta przez lekarza medycyny pracy w zakładach jest zerojedynkowe. Jedynie lekarz z wojewódzkiej medycyny pracy może dopuścić warunkowo. Ludzie np. z zespołem cieśni nadgarstka czy problemami z kręgosłupem naprawdę czekają na taką możliwość. To jest szczególnie istotne dla kobiet. Proszę sobie wyobrazić kobietę pracującą na taśmie, w cyklu wymuszonym, gdzie nie ma możliwości zrobienia sobie przerwy (np. do toalety) w dowolnie wybranym momencie,

bo trzeba to najpierw zgłosić do lidera zmiany. To jest ogromnie ciężka praca i chyłę czoła przed ludźmi wykonującymi tę, moim zdaniem, najcięższą pracę.

A inne aspekty tego porozumienia?

Zanim je ocenię, to warto znowu pochwalić... dolnośląską Solidarność. Przypominam, że cały Związek już szykował się do demonstracji w Warszawie. To właśnie nasz Region był jednym z tych regionów, które najmocniej się temu sprzeciwiało, bo wiedzieliśmy, że w dalszej perspektywie więcej stracimy, niż zyskamy. Oczywiście – tak jak wszyscy – boleję i współczuję bliskim ofiar wybuchu pocisku w Przewodowie, ale zrzuceniem losu odwołanie z tego powodu manifestacji w stolicy sprawiło, że dziś mamy to porozumienie. Jestem pewien, że gdyby doszło do manifestacji, rozmowy, jeśli w ogóle do nich doszło, byłyby o wiele trudniejsze. Pamiętajmy, że dla ludzi pracy tyle, co zrobiła ekipa rządząca, nie zrobiła żadna poprzednia.

Teraz mamy odmrożenie funduszu socjalnego, wzmocnienie ochrony związkowej. To niesamowicie ważna sprawa. Do tej pory, jak zwolnili związkowca, to sprawy toczyły się po 5–6 lat, a człowiek był bez pracy. Jeszcze raz powtórzę, to porozumienie to zasługa w dużej mierze dolnośląskiej Solidarności, bo czas pokazał, że są sprawy ważne i ważniejsze, a decyzja o odwołaniu tej manifestacji była słuszna.

Rozmawiał Marcin Raczkowski, 15 czerwca 2023 r., Wrocław

Redagują:
Marcin Raczkowski (redaktor naczelny),
Paweł Chabiński, Janusz Wolniak

Skład komputerowy:
Sławomir Kowalik

Adres:
53-661 Wrocław,
pl. Solidarności 1/3/5 I piętro, pok. 104
tel.: 601 163 204;
e-mail:
redakcja.wroc@solidarnosc.org.pl

Wydawca:
Region Dolny Śląsk NSZZ „Solidarność”

Druk:
POLSKA PRESS Sp. z o.o.
Oddział Poligrafia – Drukarnia Sosnowiec

Nakład: 5500 egz.

Numer zamknięto: 20.06.2023 r.

Redakcja zastrzega sobie prawo do redagowania i skracania tekstów.

strona internetowa Regionu Dolny Śląsk NSZZ „S”:
www.solidarnosc.wroc.pl

MOP

W obronie praw związkowych na Białorusi

Pod koniec sesji Międzynarodowej Konferencji Pracy na Placed Nations w Genewie odbyła się manifestacja w obronie uwięzionych związkowców z Białorusi. Manifestacja została zorganizowana przez Białoruski Kongres Niezależnych Związków Zawodowych (BKDP) oraz IndustriALL w imieniu którego głos zabrał Kemal Özkan.

W swoim emocjonalnym wystąpieniu pełniący obowiązki Przewodniczącego BKDP Maksim Pazniakou powiedział, iż bardzo cieszy go rezolucja w sprawie Białorusi przyjęta przez Międzynarodową Konferencję Pracy. Nie jest to powód do dumy,

iż wobec Białorusi mają być podjęte działania wskazane w rezolucji, jednak jest to powód do nadziei, że przyjęte działania okażą się skuteczne i doprowadzą do wolnego ruchu związkowego na Białorusi oraz do zwolnienia uwięzionych liderów związkowych.

W wydarzeniu udział brały związki zawodowe z wielu krajów. Słowa wsparcia dla niezależnego białoruskiego ruchu związkowego przekazał m.in. Owen Tudor z MKZZ, Kemal Özkan z IndustriALL, przedstawicielka niezależnych związków zawodowych z Birmy. Warto dodać, że Birma jest jedynym krajem w histo-

rii MOP, wobec którego zastosowano takie same kroki, jak w tym roku wobec białoruskiego reżimu.

W imieniu Solidarności głos zabrał Yury Ravavoi. W swoim wystąpieniu mówił: – Solidarność, podobnie jak BKDP, czuła się częścią międzynarodowego ruchu na rzecz sprawiedliwości społecznej i praw człowieka dzięki wsparciu związków zawodowych z całego świata. Solidarność przeszła trudną drogę oporu wobec tego samego szowinizmu, który jest obecnie odpowiedzialny zarówno za terror na mojej rodzinnej Białorusi, jak i wojnę w bratniej Ukrainie.

EK, YR

Obrady w zajezdni

Na kolejną pięcioletnią kadencję delegaci 34. Walnego Zebrania Delegatów Regionu Dolny Śląsk wybrali Kazimierza Kimso. Ponadto obradujący w dniach 6–7 czerwca br. w CH Zajezdnia związkowcy wybrali skład Zarządu Regionu, Regionalnej Komisji Rewizyjnej. Wyłoniono także reprezentację działaczy z Dolnego Śląska na krajowe zjazdy delegatów.

Sprawozdanie z mijającej kadencji wygłosił Kazimierz Kimso

Obrady poprzedziła msza św. w kościele pw. Matki Bożej Pokoju. – Dzisiaj Solidarność jest strażnikiem tych wartości, które wytyczyła nauka społeczna Kościoła katolickiego – mówił ks. Krzysztof Hajdun, kapelan dolnośląskiej Solidarności.

Na zebranie wyborcze związkowców przybyło wielu znamienitych gości na czele z przewodniczącym Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” Piotrem Dudą, sekretarzem ZR Ewą Zydorek, władzami rządowymi (wojewoda Jarosław Obremski), samorządowymi (wice-marszałek Marcin Krzyżanowski), dyrektorem dolnośląskiego Oddziału IPN Kamilem Dworaczkiem, przewodniczącymi wielu regionów (Bogusław Motowidło z Zielonej Góry, Bogdan Orłowski z Zagłębia Miedziowego, Franciszek Kopeć z Jeleniej Góry i Marek Bogusz z Podbeskidzia), przedstawicielami pracodawców (Marek Woron, kan-

clerz Łoży BCC, Zbigniew Ładziński, prezes Dolnośląskiej Izby Rzemieślniczej). Byli również prezes MPWiK Witold Ziomek oraz dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych Tadeusz Łozowski. W drugim dniu obrad do grona gości dołączył prezydent Wrocławia Jacek Sutryk.

Wdzięczność i uhonorowanie

Zgromadzenia takie jak WZD są dobrą okazją do podsumowania, podziękowania oraz nadrobienia zaległości wobec tych, którzy zasłużyli się dla Regionu i całego Związku w sposób wyjątkowy. Tak było i podczas obrad. Na wniosek Sekretariatu Metalowców (m.in. przewodniczącego Bogdana Szozdy) medalem Zasłużony dla NSZZ „Solidarność” odznaczony został Andrzej Matuszewski, długoletni przewodniczący organizacji związkowej w Alstom Wrocław. To zaszczytne wyróżnienie działacz otrzymał od Piotra Dudy i Małgorzaty Calińskiej-

Mayer. Poproszony przez Kazimierza Kimso o pozostanie na scenie szef Komisji Krajowej za chwilę sam zaskoczony odebrał wyjątkową nagrodę. Z powodu pandemii nie odbył się jubileuszowy zjazd regionalnej Solidarności w 2020 r. i dopiero po 3 latach przyznana statuetkę Solidariusza wręczył Piotrowi Dudzie lider dolnośląskiej Solidarności wraz z sekretarzem ZR Grzegorzem Makulem.

Region uhonorował tą statuetką również Zofię Cierniewską, Barbarę Janowicz, Kazimierzę Sygulską, Zbigniewa Gadzickiego, Jarosława Krauze i Grzegorza Matkowskiego. To ta grupa działaczy, która poprzez zaangażowanie w sprawy Regionu zapewniła sobie miejsce w historii.

Dobre słowa gości

Zaproszeni goście komplementowali dolnośląską Solidarność. Trochę wspomnień z lat 80. przytoczył wojewoda Obremski. – Wtedy Solidarność próbowała stać na straży godności człowieka i godności słowa. Dziś niech reprezentuje normalność i racjonalność. Wojewoda wskazał również, że związki zawodowe są elementem stabilizującym życie społeczne kraju i tu jest wielkie zadanie dla naszego Związku. Moje pokolenie, ludzi relatywnie

Najważniejszym zadaniem delegatów na WZD był wybór nowych władz związkowych

młodych, dzięki Solidarności może tworzyć solidarne społeczeństwo, w którym każdy jest ważny. Dziękuję za tę inspirację – mówił marszałek Krzyżanowski. – Tu była kolebka Solidarności. W tym etosie Solidarności wzrastaliśmy. Moi rodzice byli działaczami Solidarności. Chcemy w naszym ośrodku przypominać te wartości młodemu pokoleniu – zaznaczył gospodarz spotkania, dyrektor Ośrodka Pa-

łło to nam normalną pracę, realizację uchwały programowej – mówił Duda. Jest projekt porozumienia z rządem zaakceptowany przez Komisję Krajową – poinformował delegatów w przededniu podpisania porozumienia w Stalowej Woli Piotr Duda. – Cały czas dbamy o wszystkich, ale teraz nadszedł czas, żebyśmy jako Związek zadbali przede wszystkim o naszych członków. Bo ci „wszyscy” i tak zazwyczaj do nas się nie

Goście wyborczego WZR Regionu Dolny Śląsk

mię i Przyszłość Andrzej Jerie. Tu na terenie dzisiejszego Centrum Historii Zajezdnia w sierpniu 1980 r. odbył się strajk. Tu, jak napisano na historycznej tablicy, rodziła się dolnośląska Solidarność.

Za to, że związkowcy stoją na straży praw pracowników, dziękowała zebrany europoseł Beata Kempa w liście odczytany przez dyr. jej biura Krzysztofa Tarnawskiego.

Zadbajmy o członków naszego związku

Piotr Duda wskazał na kontekst, jaki dla czerwcowych obrad stwarza przypadająca właśnie 6 czerwca rocznica beatyfikacji naszego patrona bł. ks. Jerzego Popiełuszki. To właśnie na krajowym zjeździe we Wrocławiu w 2010 r. zwracaliśmy się o to, by kapłan z Żoliborza był naszym patronem, co stało się faktem w 2014 r. Szef Solidarności wspominał też rolę Jana Pawła II i zasługi, jakie miał dla powstania naszego Związku. Podsumowując krótko minioną kadencję, lider Związku wskazał na dwa nadzwyczajne momenty – wybuch pandemii oraz wojnę w Ukrainie. Zakłóci-

zapisz – mówił Duda, wskazując, że uzyskanie pełnej i rzeczywistej ochrony związkowej będzie wielkim sukcesem Solidarności. Piotr Duda przypomniał, że w czasie pandemii wszystkie porozumienia w zakładach podpisywane były z reprezentatywnymi związkami. – To jest nasza polityka – dbać o członków Związku, a dopiero potem o resztę pracowników.

Przewodniczący regionów również komplementowali dolnośląską Solidarność. Franciszek Kopeć i Bogusław Motowidło zaznaczyli, że ich wczesne lata działalności związkowej, jak i życie

Jacek Sutryk – prezydent Wrocławia

zawodowe związane były właśnie z Wrocławiem. Liderzy tych regionów dziękowali delegatom za zaan-

Tomasz Wójcik i prezydium zjazdu

Piotr Majchrzak i Zygmunt Stelmach podczas pracy Komisji Mandatowo-Wyborczej

gażowanie w sprawie pracowników z Turowa, Lubuska i wielu innych miast, gdzie byli obecni w czasie akcji protestacyjnych.

O trudnej sytuacji pracowników sektora motoryzacyjnego mówił Marek Bogusz. Lider podbeskidzkiej S wyraził przekonanie, że uda się przezwyciężyć problemy, jakie dziś stoją przed robotnikami z Bielska-Białej, gdzie właśnie wygasa produkcja aut, jak i z wrocławskiego Volvo. – Damy sobie radę, dzięki Solidarności, bo to nie tylko związek, ale i pomoc drugiemu człowiekowi. – wyraził nadzieję Marek Bogusz. Również na skupieniu Związku na aspekcie

Kimso, aby zebraniu przewodził Sławomir Poświstak. W zgodnej opinii delegatów debiutujący w tej roli prawnik Regionu znakomicie poradził sobie z tym zadaniem. Z uwagą dbał o to, aby każdy głos delegatów mógł wybrzmieć. Panował nad salą, np. zwracając uwagę, że niektóre pytania delegatów do prezydenta Sutryka wykraczają poza sprawy stricte związkowe i można je zadać w kularach.

W obszernym sprawozdaniu z minionej kadencji Kazimierz Kimso, posiłkując się zdjęciami dokumentującymi działalność Regionu, komentował poszczególne zagadnienia. Prezentacja rozpoczęła

Regionu. Działalność w różnych gremiach (m.in. Rada Dialogu Społecznego, Komisja Krajowa, Powiatowa Rada Zatrudnienia), akcjach protestacyjnych (wyjazd do Luksemburga ws. Turowa, pikietą w Jaworzynie), ale też zaangażowanie struktur Związku w pomoc dotkniętym pandemią koronawirusa czy uchodźcom wojennym z wschodniej granicy oraz zwykła aktywność związkowców, taka jak porozumienia z pracodawcami, konferencje, ale też i organizowanie członkom aktywności w czasie wolnym.

Regionalna Komisja Rewizyjna uważa, że działalność Zarządu Regionu jest bardzo dobra. Rzetelnie i zgodnie z uchwałami realizowane są sprawy księgowe – stwierdziła m.in. w sprawozdaniu przewodnicząca tego gremium Mieczysława Drużbicka.

Po przyjęciu pakietu uchwał niezbędnych do dalszego procedowania (tworzenie list rezerwowych) przystąpiono do wyboru przewodniczącego.

Wybór przewodniczącego

Bogusław Jurgielewicz i Krzysztof Domagała zgłosili kandydaturę Kazimierza Kimso i był to jedyny zgłoszony kandydat.

– Przygotowaliśmy w Regionie strategię naszej działalności, ale musimy wprowadzić narzędzia operacyjne, żeby do Związku należało 35 tys. członków. Pragnę też, by wszyscy działacze związkowi przeszli profesjonalne przeszkolenie. Jest to ambitne zadanie. Obiecuję, że będę was słuchał i nie idę do polityki – mówił tuż przed procedurą głosowania kandydat.

W wyborach na przewodniczącego ZR wydano 155 kart do głosowania. Kazimierz Kimso otrzymał 151 głosów ważnych i tym samym został wybrany na przewodniczącego ZR w kadencji 2023–2028.

Dolnośląska Solidarność to dzisiaj blisko 30 tys. członków i ponad 300 organizacji związkowych. Jak podkreślił wiceprzewodniczący regionu Piotr Majchrzak, po raz pierwszy od lat zwiększyła się licz-

ba członków związku pracujących, natomiast zmniejszyła się liczba osób na emeryturze.

W sesji popołudniowej odbyły się jeszcze wybory do Zarządu Regionu, Regionalnej Komisji Rewizyjnej oraz delegatów na KZD. Jednocześnie toczona była dyskusja na temat stanowisk, apeli i uchwał (teksty dokumentów przyjętych na WZD patrz na str. 6).

Ogórek

Po sesji wieczornej na delegatów zakwaterowanych w Hotelu

Ster dla Kazimierza Kimso

na Grabiszyńską. Pasażerowie entuzjastycznie wyrażali radość z takiej przejażdżki i gromkie skandowanie Solidarność niosło się wieczorową

Historyczny zrekonstruowany „ogórek” w CH Zajezdnia

Śląsk organizatorzy przygotowali niespodziankę. Ogórek, czyli autobus jelicz 043, zabrał chętnych w trasę nawiązującą do miejsc szczególnych dla historii naszego Związku w latach 80. Jechał więc przez ulicę Grabiszyńską, plac Pereca, znany

porą przez Wrocław.

Drugi dzień

W drugim dniu obrad delegatów odwiedził m.in. prezydent Wrocławia Jacek Sutryk oraz wiceprezes MPWiK Marcin Garcarz. Ja-

Komisja Skrutacyjna z urną wyborczą przed liczeniem głosów

porocznicości wskazywał lider Regionu Miedziowego Bogdan Orłowski. – Jest człowiek, jest problem i ludzie Solidarności pomagają i dlatego jesteśmy wciąż potrzebni – mówił.

W części roboczej delegaci zaprobowali propozycję Kazimierza

się od minuty ciszy, a na ekranie pojawiły się fotografie kilkudziesięciu członków naszego Związku, którzy odeszli do wieczności.

Dialog, aktywność, rozwój

Te trzy aspekty wyznaczały ramę prezentacji przewodniczącego

Piotr Duda wręcza medal Andrzejowi Matuszewskiemu

w latach 80. jako Gazplac, ze względu na gaz łzawiący stosowany tam wobec protestujących w czasie stanu wojennego, Urząd Wojewódzki, Uniwersytet Wrocławski i powrót

cek Sutryk dziękował dolnośląskiej Solidarności za partnerską postawę w dialogu z samorządem i podarował przewodniczącemu ZR bluzę z herbem stolicy Dolnego Śląska. Prezydent w bezpośredniej dyskusji z zainteresowanymi delegatami odpowiedział na ich pytania dotyczące niektórych aspektów funkcjonowania miasta.

Zjazd zakończył się około południa. W zgodnej opinii uczestników było to udane zebranie, na którym oprócz procedur wyborczych znalazł się czas na merytoryczną dyskusję na temat bieżących spraw Związku, czego dowodem jest m.in. apel w sprawie rekompensaty kosztów poniesionych przez związek zawodowy.

TEKST I ZDJĘCIA MARCIN RACZKOWSKI I JANUSZ WOLNIAK

Piotr Duda, Grzegorz Matkowski, Zbigniew Gadzicki, Kazimierz Kimso, Jarosław Krauze i Grzegorz Makul

Kazimierz Kimso, Barbara Janowicz, Zofia Cierniewska, Piotr Duda i Grzegorz Makul

STANOWISKO Nr 1

XXXIV Walnego Zebrania Delegatów Regionu Dolny Śląsk NSZZ „Solidarność”

ws. debaty publicznej

Delegaci na WZD Regionu Dolny Śląsk NSZZ „Solidarność” obserwując pogarszający się poziom debaty publicznej w Polsce, pełnej wulgaryzmów i wrogości wzywają polityków do prowadzenia tej debaty na gruncie merytorycznym i zwrócenia uwagi na podstawowe problemy ludzi pracy.

NSZZ „Solidarność” zachowując neutralność polityczną, pragnie przypomnieć, że będziemy popierać tych polityków, którzy swoimi słowami i czynami zabiegają będą o tworzenie nowych miejsc pracy, którzy będą gwarantować wysoki poziom standardów pracy, dla których Dialog Społeczny i wolność związków zawodowych nie będą tylko hasłami wyborczymi, ale praktyką dnia codziennego. Ci, którzy to spełnią mogą liczyć na nasze poparcie.

STANOWISKO Nr 2

XXXIV WZD Regionu Dolny Śląsk NSZZ „Solidarność”

ws. równego traktowania pracowników

Otwartość Polaków wobec dotkniętych tragedią wojny Ukraińców spowodowała, że wielu z nich pozostała w Polsce, podjęło pracę i wiele wskazuje na to, że pozostaną wśród nas na dłużej, a może i na zawsze.

Przymus sytuacyjny, pod presją którego znaleźli się Ukraińcy niestety stwarza również pokusę, aby ich zatrudniać na gorszych warunkach.

Delegaci na WZD Regionu Dolny Śląsk NSZZ Solidarność, stoimy na niezmiennym stanowisku, że równość traktowania pracowników jest jednym z podstawowych warunków utrzymania wysokich standardów pracy.

Oczekujemy, że zarówno przedsiębiorcy zatrudniający Ukraińców, jak i wszystkie uprawnione instytucje Państwa Polskiego uczynią wszystko, aby uniknąć dumpingu przy ich zatrudnianiu.

STANOWISKO nr 3

XXXIV WZD Regionu Dolny Śląsk NSZZ „Solidarność”

ws. Kopalni Turów

Delegaci na XXXIV WZD Regionu Dolny Śląsk NSZZ „Solidarność” wyrażają najwyższe oburzenie i sprzeciw wobec decyzji Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie, wydanej jednoosobowo przez sędziego **Jarosława Łuczaję**, aktywnego działacza stowarzyszenia „Iustitia” dotyczącej wstrzymania wydobycia węgla w kopalni Turów.

Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie tą decyzją włączył się w walkę przeciwko polskim robotnikom i polskiej gospodarce.

Dolnośląska „Solidarność” oczekuje, że Naczelny Sąd Administracyjny niezwłocznie zmieni tę haniebną decyzję.

STANOWISKO Nr 4

XXXIV WZD Regionu Dolny Śląsk NSZZ „Solidarność”

ws. włączenia Lasów Polskich do strategii Unii Europejskiej dotyczącej Zielonego Ładu

Lasy Państwowe zajmują powierzchnię ponad 9 mln ha, osiągając lesistość na poziomie 29,6% ha z tego w zarządzie Lasów Państwowych to ponad 7 mln ha, w strukturze własności dominują lasy Skarbu Państwa (79,6%).

Lasy odgrywają niezwykle ważną rolę, jeśli chodzi o różnorodność biologiczną, regulację klimatu i wód, dostarczanie pożywienia, leków i materiałów, pochłanianie i składowanie dwutlenku węgla, stabilizację gleby, uzdatnianie powietrza i wody. Stanowią one również naturalne miejsce, w którym można spędzić wolny czas i poznawać naturę. Lasy są kluczowe dla zapewnienia zrównoważonej gospodarki leśnej oraz przywrócenia i utrzymania różnorodności biologicznej.

Włączenie lasów do strategii leśnej UE jako tzw. Zielony Ład, przyniesie negatywne skutki dla leśnictwa i przemysłu drzewnego, gdyż ograniczy pozyskanie drewna o ok. 50% oraz utrudni ochronę lasu, co może doprowadzić do wielkoobszarowego zamierania drzewostanów świerkowych.

WZD Regionu Dolny Śląsk NSZZ „Solidarność” zwraca się do Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” o podjęcie działań w obronie polskich lasów dla polskiej gospodarki i polskiego społeczeństwa.

APEL Nr 1

XXXIV WZD Regionu Dolny Śląsk NSZZ „Solidarność”

ws. rekompensaty kosztów

Delegaci na WZD Regionu Dolny Śląsk NSZZ „Solidarność” apelują do KZD NSZZ Solidarność, aby zlecił nowo wybranej Komisji Krajowej wnikliwe przeanalizowanie projektu ustawowego nakazu zwrotu części poniesionych przez związek zawodowy kosztów, przez beneficjentów nienależących do tego związku, czerpiących korzyści w wyniku jego działań.

Jako punkt wyjścia proponujemy analizę zmian w ustawie o związkach zawodowych w brzmieniu:

Po art. 30 dodaje się art.30¹ w brzmieniu „Art. 30¹

1. Jeżeli w wyniku Porozumienia zawartego przez pracodawcę oraz zakładową organizację związkową lub zakładowe organizacje związkowe – osoby wykonujące pracę zarobkową u tegoż pracodawcy, uzyskały jakiegokolwiek korzyści materialne – osoby te, które jednocześnie nie są członkami związku lub związków zawodowych będących stroną tego Porozumienia – zobowiązane są do uiszczenia na rzecz tego związku lub związków,

Centrum Historii Zajezdnia – miejsce obrad WZD Regionu

FOT. MARCIN RACZKOWSKI

przy każdej zwiększonej wypłacie, kwoty stanowiącej 0,8% kwoty miesięcznej korzyści materialnej netto, jaką uzyskały.

2. Pracodawca zobowiązany jest dokonać obliczenia i wpłaty kwoty, o których mowa w ust.1, na rzecz związków zawodowych stron porozumienia, nie później niż 7 dni od wypłaty wynagrodzenia osobom wykonującym pracę zarobkową.

3. Kwota wpłacana przez pracodawcę, o której mowa w ust.2, dzielona jest proporcjonalnie do kwoty pobieranych składek członkowskich przez organizacje związkowe strony porozumienia, jeśli taką składkę pobierają.

APEL Nr 2

XXXIV WZD Regionu Dolny Śląsk NSZZ „Solidarność”

ws. podpisania umowy przewozowej

Delegaci XXXIV WZD Regionu Dolny Śląsk NSZZ „Solidarność” zwracają się z apelem do Marszałka Wojewódz-

stwa Dolnośląskiego o podpisanie umowy na pracę przewozową z POLREGIO S.A. Dolnośląskim Zakładem we Wrocławiu, gwarantującą ilość pociągokilometrów, która zapewni pracę dla wszystkich obecnie zatrudnionych pracowników od roku 2024 do 2030 roku.

APEL Nr 3

XXXIV WZD Regionu Dolny Śląsk NSZZ „Solidarność”

ws. fundamentów istnienia i rozwoju gospodarczego Polski

Delegaci WZD Regionu Dolny Śląsk NSZZ „Solidarność” apelują do władzy

ustawodawczej i wykonawczej Rzeczypospolitej Polskiej o uznanie nie tylko w słowach, ale i w praktyce:

1. Bezpieczeństwa i obrony narodowej
2. Nauki, szkolnictwa oraz edukacji
3. Ochrony zdrowia

jako istotnych fundamentów istnienia i rozwoju gospodarczego Polski.

Wrocław, 6–7 czerwca 2023 r.

Przewodniczący XXXIV Walnego Zebrania Delegatów Regionu Dolny Śląsk NSZZ „Solidarność”
Sławomir Poświstak

Delegaci na Krajowy Zjazd Delegatów

Ireneusz Besser
Sławomir Bielakiewicz
Krzysztof Domagała
Ewa Jakimowicz
Kazimierz Janowicz
Bogusław Jurgielewicz
Kazimierz Kimso

Piotr Majchrzak
Grzegorz Makul
Barbara Miszczuk
Wiesław Natanek
Celina Rymut
Danuta Utrata
Tomasz Wójcik

FOT. MARCIN RACZKOWSKI

Regionalna Komisja Rewizyjna

Adam Ambroży, Lidia Borowska, Łukasz Brecht, Mieczysława Drużbicka (przewodnicząca), Łukasz Dyczyński, Andrzej Jabłoński, Irena Kubisztal, Izabela Mądry, Sławomir Poświstak, Jacek Przyszlak, Włodzimierz Rybak, Mirosław Rzepka, Małgorzata Skoczylas, Henryk Zajączkowski, Ryszarda Zygmąńska

Zarząd Regionu 2023–2028

Przewodniczący ZR:

KAZIMIERZ KIMSÓ – Przewodniczący Regionu Dolny Śląsk NSZZ „Solidarność” od czerwca 2010 r., członek Komisji Krajowej W „S” od 1980 r., w stanie wojennym współpracował z „Solidarnością Walczą”. Członek Rady Ochrony Pracy, członek Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego. Członek Wojewódzkiej Rady Rynku Pracy. Działa w Stowarzyszeniu Charytatywnym im. Kazimierza Michalczyka zajmującym się udzielaniem materialnej pomocy osobom represjonowanym w stanie wojennym.

Zastępca przewodniczącego, sekretarz:

GRZEGORZ MAKUL – członek Komisji Międzyzakładowej NSZZ „Solidarność” MPK Wrocław, delegat na Kongres Sekretariatu Służb Publicznych NSZZ „Solidarność”, członek Rady Sekcji Krajowej Komunikacji Miejskiej NSZZ „Solidarność”.

Zastępca przewodniczącego, skarbnik:

PIOTR MAJCHRZAK – MOZ NSZZ „Solidarność” przy Diora Galwanizer w Dzierżoniowie, członek Komisji Krajowej oraz Krajowej i Regionalnej Komisji Wyborczej, członek Rady Rynku Pracy, przewodniczący Rady Oddziału Powiatu Dzierżoniowskiego.

Zastępca przewodniczącego:

SŁAWOMIR BIELAKIEWICZ w NSZZ „Solidarność” od 2009 r. przewodniczący Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” w Toyota Motor Manufacturing Poland sp.z o.o. w Wałbrzychu.

Członkowie prezydium ZR:

IRENEUSZ BESSER – przewodniczący KZ przy Zakładzie Porcelany Stołowej „Karolina” w Jaworzynie Śl. Członek Powiatowej Rady Rynku Pracy, Przewodniczący Sekcji Krajowej Ceramików i Szklarzy NSZZ „Solidarność”.

KRZYSZTOF DOMAGAŁA – przewodniczący MOZ NSZZ „Solidarność” Whirlpool Polska sp.z o.o., od 2023 r. przewodniczący Krajowej Sekcji Przemysłu Elektromaszynowego. Delegat na Kongres Sekretariatu Metalowców NSZZ „Solidarność”

EWA JAKIMOWICZ – przewod. KZ NSZZ „Solidarność” w Uniwersyteckim Szpitalu Klinicznym im. Mikulicza-Radeckiego we Wrocławiu, członkini prezydium Krajowego Sekretariatu Ochrony Zdrowia, przewodnicząca Rady Regionalnej Sekcji Ochrony Zdrowia, delegat na KZD

BOGUSŁAW JURGIELEWICZ – przewodniczący MOZ NSZZ „Solidarność” Pracowników Volvo Polska Sp. z o.o., członek Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”.

GRZEGORZ MALEC – przewodniczący Międzyregionalnej Sekcji Pracowników Lasów Państwowych NSZZ „Solidarność”

WIESŁAW NATANEK – przewodniczący MOZ NSZZ „Solidarność” Polregio przy Dolnośląski Zakład we Wrocławiu, członek rady sekcji Krajowej Sekcji Kolarzy.

CELINA RYMUT – przewodnicząca KZ NSZZ „Solidarność” w Powiatowym Urzędzie Pracy we Wrocławiu, delegat na KZD oraz na Sekcję Pracowników Administracji Rządowej i Samorządowej

DANUTA UTRATA – przewodnicząca MOZ Pracowników Oświaty i Wychowania Wrocław – Centrum, przewodnicząca Międzyregionalnej Sekcji Oświaty i Wychowania, członek prezydium KSOiW.

TOMASZ WÓJCİK – członek KZ NSZZ „Solidarność” w Politechnice Wrocławskiej, delegat na KZD od samego początku do chwili obecnej, przewodniczący ZR „S” Dolny Śląsk w latach 1990–1998.

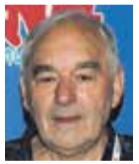
Członkowie ZR:

ZENON ADAMSKI – członek KZ NSZZ „Solidarność” w Herbapol Wrocław SA.

WOJCIECH ASTERSKI – przewodniczący MOZ NSZZ „Solidarność” pracowników ZEW Kogeneracja SA

RYSZARD BARTNICKI – przewodniczący MOZ NSZZ „Solidarność” Powiatu Milickiego, prowadzi Biuro „S” w Miliczu od 1999 r.

MAREK CHOCZAJ – członek KZ NSZZ „Solidarność” w Okręgowym Inspektoracie Pracy we Wrocławiu

MIROSLAW CHOŁDA – przewodniczący KZ NSZZ „Solidarność” Roben, w l. 2018-2022 z-ca przewodniczącego Krajowego Sekretariatu Budownictwa i Przemysłu Drzewnego oraz przewodniczący Sekcji Krajowej Budownictwa,

TADEUSZ ĆWIKŁA – przewodniczący KZ NSZZ „Solidarność” w Zakład Produkcji Automatyki Sietowej SA w Przygorzu

URSZULA DRZEWIŃSKA – członkini KZ NSZZ „Solidarność” przy Operze Wrocławskiej. W l. 1998-2018 przewodnicząca KZ.

MAREK JAKUBOWSKI – przewodniczący KZ NSZZ „Solidarność” w Nestle Purima, członek Rady Krajowej Sekcji Przemysłu Mleczarskiego, Spirytusowego i Koncentratów Spożywczych

TOMASZ KAŃDUŁA – członek prezydium Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” w PKP Cargo we Wrocławiu

STANISŁAW KIEZIK – przewodniczący Komisji Oddziałowej PT Wrocław, Sekretarz Rady Sekcji Krajowej Pracowników Telekomunikacji NSZZ „Solidarność”, zastępca przewodniczącego Krajowego Sekretariatu Łączności.

KRYSZYNA KOCHAN – przewodnicząca MOZ NSZZ „Solidarność” Pracowników Oświaty i Wychowania Wrocław Krzyki,

AGNIESZKA KOŁDA – przewodnicząca KZ NSZZ „Solidarność” NSK Steering Systems Europe (Polska) sp. z oo

JULIAN KOSPICZEWICZ – przewodniczący MOZ NSZZ „Solidarność” Pracowników Oświaty i Wychowania w Górze.

ANDRZEJ KOWALSKI – przewodniczący Regionalnej Sekcji Emerytów i Rencistów NSZZ „Solidarność” Region Dolny Śląsk

ANDRZEJ KOZŁOWSKI – przewodniczący ZOZ NSZZ „Solidarność” w Esity Operations Poland sp. z o.o w Oławie, zakładowy społeczny inspektor pracy.

ADAM KRAKIEWICZ – członek NSZZ „Solidarność” ZOZ Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych we Wrocławiu

HENRYKA KRÓL – zastępca przewodniczącego Komisji Podzakładowej NSZZ „Solidarność” w Poczta Polska Wrocław.

CEZARY KUCFIR – członek ZOZ NSZZ „Solidarność” Szpital im. Marciniaka.

TADEUSZ KURKOWIAK – przewodniczący KZ przy „Poltegor-Instytut” Instytut Górnictwa Odkrywkowego, członek Regionalnej Komisji Rewizyjnej, delegat WZD Sekcji Górnictwa Węgla Brunatnego, wiceprzewodniczący Krajowej Sekcji Górnictwa Węgla Brunatnego, delegat na WZD Sekretariatu Górnictwa i Energetyki.

AGNIESZKA KUSTRA – członkini MOZ NSZZ „Solidarność” Pracowników Oświaty Kultury i Sportu Powiatu Wołowskiego.

TOMASZ LEWICKI – wiceprzewodniczący OZ NSZZ „S” w GKN Oleśnica

DANUTA LISKOWIAK – przewodnicząca Międzyregionalnej Sekcji Pracowników Stacji Sanitarno-Epidemiologicznych NSZZ „Solidarność”.

HENRYK ŁOPOSZKO – przewodniczący KO NSZZ „Solidarność” w OTV Wrocław

TOMASZ MARTOWICZ – przewodniczący KZ NSZZ „Solidarność” w ZF CV Systems Poland.

EDWARD MAŚLANKIEWICZ – członek KZ NSZZ „Solidarność” w JK Metal sp. z o.o w Świdnicy, wiceprzewodniczący Rady Oddziału Powiatu Świdnickiego.

BARBARA MISZCZUK – przewodnicząca MOZ NSZZ „Solidarność” PKP SA we Wrocławiu, członkini prezydium Krajowej Sekcji Kolarzy NSZZ „Solidarność”, członkini Komisji Krajowej.

MAREK OBLŃSKI – MOZ NSZZ „Solidarność” w Zetkama sp. z o.o.

JACEK PIKULIŃSKI – przewodniczący ZOZ NSZZ „Solidarność” Pracowników Diora sp. z oo w Świdnicy

GRZEGORZ SABAT – przewodniczący ZOZ NSZZ „Solidarność” WPWiK Sp. z o.o. w Wałbrzychu.

MARIUSZ SAMUEL – przewodniczący ZOZ NSZZ „Solidarność” w McCain Poland Sp. z o.o.

ZYGMUNT STELMACH – OZ NSZZ „Solidarność” przy PWiK Delfin sp. z o.o. w Ząbkowicach Śląskich, przewodniczący Rady Oddziału Powiatu Ząbkowice Śląskie.

MALWINA STĘPIEŃ – przewodnicząca KZ NSZZ „Solidarność” w Pepco Wrocław.

MIŁOSZ SZCZUROWSKI – przewodniczący KZ NSZZ „Solidarność” w PPG Deco Wrocław.

TOMASZ SZREMSKI – z-ca przewodniczącego w NSZZ „Solidarność” PKP Energetyka SA Zakład Dolnośląski, członek Sekcji Zawodowej PKP Energetyka SA, delegat na WZD Krajowej Sekcji Kolarzy.

KRZYSZTOF TENEROWICZ – przewodniczący KZ NSZZ „Solidarność” w NFZ O. Wrocław, członek Krajowego Sekretariatu Ochrony Zdrowia.

ROMAN WAWRZYŃIAK – wiceprzewodniczący i sekretarz KZ NSZZ „Solidarność” w Polskiej Spółce Gazownictwa O. we Wrocławiu, członek Rady Sekcji Krajowej Górnictwa Naftowego i Gazownictwa NSZZ „Solidarność”, członek komisji rewizyjnej Sekretariatu Przemysłu Chemicznego NSZZ „Solidarność”.

DANIEL WITUSZYŃSKI – przewodniczący KZ NSZZ Solidarność w Toyota Motor Industries o/łęg

WOJCIECH WOLAK – przewodniczący KZ NSZZ „Solidarność” Zakład Wodociągów i Kanalizacji Nowa Ruda sp. z o.o

RAFAŁ ZAKRZEWSKI – przewodniczący KZ NSZZ „Solidarność” Faurecia Wałbrzych SA

KRZYSZTOF ZALEPA – przewodniczący KZ NSZZ „Solidarność” Wagony Świdnica Sp. z o.o.

REMIGIUSZ ZARZYCKI – przewodniczący NSZZ „Solidarność” w Pogotowiu Ratunkowym, delegat na WZD Krajowej Sekcji Ratowników Medycznych.

Porozumienie z rządem

Przedstawiamy szczegóły podpisanego w Stalowej Woli porozumienia Rząd – „Solidarność”

W środę 7 czerwca 2023 roku podpisałem z prezesem Rady Ministrów RP Mateuszem Morawieckim pierwsze od 1991 roku porozumienie pomiędzy rządem i Solidarnością, obejmujące sprawy ogólnopracownicze. To efekt półrocznych negocjacji i jednogłośniejszej zgody Komisji Krajowej na podpisanie porozumienia.

Co zawiera porozumienie podpisane w Stalowej Woli? Oto szczegóły:

1. Z dniem 1 stycznia 2024 roku uchylony zostanie wygaszający charakter emerytur pomostowych dla pracowników wykonujących pracę w warunkach szkodliwych i o szczególnym charakterze. Koszt tego przedsięwzięcia w pierwszym roku wyniesie ok. 220 mln zł i będzie systematycznie wzrastać w latach kolejnych.

Jednocześnie uzgodniono rozpoczęcie prac dot. weryfikacji stanowisk pracy stanowiących załącznik do ustawy o emeryturach pomostowych.

2. Uzgodniono, że będą prowadzone dalsze negocjacje w kwestii tzw. emerytur stażowych. Strony uzgodniły, że w stażu pracy uprawniającym do emerytury uwzględniać się będzie wyłącznie okresy składkowe.

Należy uznać, że po raz pierwszy strona rządowa nie odpowiedziała negatywnie na ten postulat.

3. Wprowadzona zostanie zmiana w kodeksie postępowania cywilnego dająca realną ochronę przed zwolnieniem z pracy dla działaczy związkowych w sprawach z zakresu prawa pracy.

Oznacza to, że pracownik podlegający szczególnej ochronie przed zwolnieniem, będzie mógł na każdym etapie postępowania sądowego wnioskować o przywrócenie do pracy, a sąd będzie takiego zabezpieczenia udzielał do czasu wydania prawomocnego wyroku.

4. Podniesiony zostanie roczny limit odliczenia od dochodu składek członkowskich na rzecz związków zawodowych. To kolejny krok zrównujący w uprawnieniach organizacje związków zawodowych z organizacjami pracodawców.

Od 1 stycznia 2024 roku limit ten zostanie zwiększony z 500 zł do 840 zł. Szacuje się, że skutek dla budżetu państwa wyniesie ok. 50 mln zł.

5. Od 1 stycznia 2024 r. wyłączony zostanie dodatek za pracę w warunkach szkodliwych i pracy o szczególnym charakterze z katalogu składników wchodzących w wymiar płacy minimalnej. Obok wyłączonych wcześniej dodatków za pracę nocną i dodatków stażowych, obecny jest ostatnim, który był wliczany do płacy minimalnej.

Oznacza to, że płaca minimalna będzie wreszcie płacą minimalną, a dodatki – zgodnie ze swoją definicją – będą dodatkami. Szacuje

się, że rozwiązanie to obejmie ok 50 procent osób pracujących za minimalne wynagrodzenie. Szacuje się że dodatkowa roczna korzyść dla pracowników wyniesie ok. 42 mln zł.

6. Jeszcze w 2023 roku trafi do ponad 55 tys. pracowników Domów Pomocy Społecznej kwota 300 mln zł, pochodząca z rządowej rezerwy celowej. Oznacza to, że przeciętnie

Świadczeń Socjalnych wg podstawy na rok 2021, a w ustawie o budżetowej na rok 2024 wskaźnik ten będzie liczony od podstawy z roku 2022.

Obecnie wskaźnik naliczania ZFŚS obliczany jest na podstawie roku 2019.

Koszt odmrożenia wskaźnika od lipca 2023 wyniesie 210 mln zł, z czego 155 mln to wzrost subwen-

gowani do ministerstwa sprawiedliwości.

Jednorazowy wzrost wynagrodzeń dla sędziów, asesorów sądowych oraz referendarzy sądowych wyniesie łącznie ok. 46 mln zł.

Wyplacone zostaną nagrody specjalne dla nauczycieli z okazji 250. rocznicy utworzenia Komisji Edukacji Narodowej w wysokości 1125 zł, co stanowi koszt ok. 977,5 mln zł.

9. Uzgodniono dalsze wsparcie dla przemysłu energochłonnego. W ramach kolejnego rządowego programu „Pomoc dla sektorów energochłonnych związana z nagłymi wzrostami cen gazu ziemnego i energii elektrycznej” przeznaczona zostanie 5 mld zł. Przy czym budżet przewidziany na wypłatę rekompensat na rok 2023 wyniesie 2,6 mld zł.

Obecnie trwa procedura uzgodnień z Komisją Europejską w ramach procesu prenotyfikacji.

10. Dokonane zostaną zmiany w umowie społecznej dla górnictwa węgla kamiennego. Obecnie trwają prace nad aktualizacją wniosku notyfikacyjnego do Komisji Europejskiej. Wysłana została aktualizacja do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Ponadto złożony został wniosek o wpisanie nowelizacji stosownej ustawy do wykazu prac legislacyjnych.

PIOTR DUDA
PRZEWODNICZĄCY KOMISJI KRAJOWEJ
NSZZ „SOLIDARNOŚĆ”

Przewodniczący Piotr Duda i premier Mateusz Morawiecki – sygnatariusze porozumienia

każdy pracownik DPS-ów otrzyma dodatek do wynagrodzenia w wysokości 600 zł miesięcznie do końca roku, z wyrównaniem od kwietnia tego roku.

Jednocześnie rozpoczną się pilne prace nad systemowymi zmianami dot. pomocy społecznej. Szczególnie istotne będą dotyczyć polepszenia kondycji finansowej DPS-ów.

7. Uzgodniono, że od lipca 2023 roku nastąpi odmrożenie odpisu na Zakładowy Fundusz

cji oświatowej. Koszt odmrożenia wskaźnika w roku 2024 wyniesie 500 mln zł, z czego wzrost subwencji oświatowej to 310 mln zł.

8. Jeszcze w tym roku nastąpi wzrost wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej.

Środki na nagrody specjalne o około 906,25 mln zł. Indywidualnie to uzupełnienie wyniesie około 1125 zł. Z puli nagród wyłączone są państwowe stanowiska kierownicze oraz sędziowie dele-

Protest

Pracownicy oławskiego MOPS chcą podwyżek

W piątek 16 czerwca rozpoczęła się akcja protestacyjna pracowników oławskiego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Oflagowany budynek oraz pracownicy z transparentami i hasłami dotyczącymi podwyżek, to oznaka, że skończyła się cierpliwość pracowników.

Od września 2022 r. Solidarność jest w sporze zbiorowym z burmistrzem Oławy. Zażądaliśmy podwyżki o 2 tys. złotych, później na grudniowym spotkaniu z panem burmistrzem zaproponowaliśmy, że będzie to kwota 800 złotych, uważa-

my, że ta propozycja była wykonalna, ale miasto się nie zgodziło. Cały czas proponowało 9,6%, co dawało około 300 złotych podwyżki, czyli jakby miasto dodało jeszcze 500 złotych, nas by to satysfakcjonowało i nie byłoby tego protestu. Strajk uderzyłby w mieszkańców, ale na pewno nie będziemy cicho, ponieważ ta sytuacja trwa od dawna – nie chce o dalszych krokach na razie mówić Adam Ambroży przewodniczący międzyzakładowej organizacji związkowej NSZZ „Solidarność” Ośrodków Pomocy Społecznej.

MIR

Pikieta pracowników oławskiego MOPS-u

Zniżki z legitymacją NSZZ „Solidarność”

Komisja Krajowa NSZZ „Solidarność” podpisała z PKN ORLEN S.A. umowę, na podstawie której członkowie Związku będą mogli uzyskać rabat przy zakupie paliwa i artykułów pozapaliwowych na Stacjach Paliw PKN ORLEN.

Poniżej przedstawiamy procedurę i warunki, jakie trzeba spełnić, by móc skorzystać z rabatu:

- Każda z osób, chcąc otrzymać Kartę Rabatową, musi najpierw wyrobić elektroniczną legitymację członkowską NSZZ „Solidarność”. W tym celu należy zwrócić się do macierzystej organizacji związkowej i wypełnić wniosek o wydanie elektronicznej legitymacji.
- Osoby, które będą w posiadaniu elektronicznych legitymacji i wyrażą chęć posiadania Karty Rabatowej ORLEN, muszą udać się na jedną z dedykowanych Stacji Paliw ORLEN, by odebrać Kartę Rabatową.

Teatr Polski
we Wrocławiu

Dla członków NSZZ „Solidarność” (oraz ich rodzin) 30% zniżki na bilety na wszystkie spektakle Teatru Polskiego we Wrocławiu. Zakupu można dokonać w kasie Teatru za okazaniem elektronicznej legitymacji NSZZ „Solidarność”.

Centrum Historii
Zajezdnia
we Wrocławiu

Dla członków NSZZ „Solidarność” 50% zniżki na zwiedzanie ekspozycji Centrum Historii Zajezdnia we Wrocławiu. Zakupu biletu można dokonać w kasie CH Zajezdnia za okazaniem elektronicznej legitymacji NSZZ „Solidarność”.

 LOTOS

LOTOS/MOL

(żeby otrzymać kartę Lotos najpierw trzeba wyrobić legitymację związkową)

Związkowcy otrzymują zniżki na paliwa, myjnie, oleje i płyny do spryskiwaczy oraz produkty z menu Cafe Punkt.

PZU

Jako członek „Solidarność” z elektroniczną legitymacją możesz liczyć na 10% zniżki na ubezpieczenia w PZU w ramach programu Klub PZU Pomoc dla NSZZ „Solidarność”.

Bank Pekao

Pekao S.A. przygotowało ciekawą ofertę dotyczącą swoich usług, zarówno dla poszczególnych członków, jak i organizacji związkowych, na przykład:

- prowadzenie rachunku płatniczego,
- obsługa karty debetowej,
- wypłaty z obcych bankomatów przez 24 miesiące od daty zawarcia umowy o kartę.

Oświata nie zmienia swoich postulatów

Nowe Prezydium Krajowej Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” rozpoczęło swoją działalność od wyznaczenia doraźnych zadań, przygotowania do zjazdu programowego oraz spotkania z ministrem edukacji Przemysławem Czarnkiem, oczekując zrealizowania przede wszystkim postulatów płacowych.

Członkowie Rady MSOiW z przewodniczącym KSOiW Waldemarem Jakubowskim i przewodniczącym ZR Kazimierzem Kimso

Przewodniczący KSOiW Waldemar Jakubowski za swój ważny cel wyznaczył spotkanie z wszystkimi sekcjami regionalnymi. Pierwsze zaproszenie spłynęło z Dolnego Śląska. I na czerwcowej Radzie Międzyregionalnej Sekcji Oświaty doszło do prezentacji nowego szefa oświatowej struktury.

Podczas zebrania Waldemar Jakubowski przedstawił założenia i cele zespołów problemowych, które w tej kadencji mają funkcjonować. A powołano następujące zespoły robocze: Zespół ds. pragmatyki zawodowej w zakresie szkolnictwa ogólnego, szkolnictwa zawodowego, szkolnictwa specjalnego, wychowania przedszkolnego, awansu zawodowego, standardów pracy, podstawy programowej, pracy bibliotekarzy i specjalistów, pieczy zastępczej (domy dziecka, pogotowia opiekuńcze, inne), pracowników administracji, obsługi, kuratorów oświaty; Zespół ds. finansów KSOiW, finansowania systemu oświaty, wynagrodzeń i regulaminów; Zespół ds. konsultacji prawnych; Zespół ds. promocji i szkoleń, organizacji; Zespół ds. informacji i mediów; Zespół ds. tradycji, kultury i duszpasterstwa.

Jakubowski przedstawił też relację ze spotkania Prezydium z Ministrem Edukacji i Nauki Przemysławem Czarnkiem, które odbyło się 12 czerwca.

W spotkaniu obok przewodniczącego Krajowej Sekcji uczestniczyli: Izabela Lorenz-Sikorska,

Lesław Ordon, Marcin Podlewski, Wiesława Stec, Danuta Utrata, Krzysztof Wojciechowski i Janusz Wolniak. Podczas tego spotkania Przewodniczący KSOiW Waldemar Jakubowski przedstawił członków Prezydium KSOiW oraz wręczył stanowiska i uchwały Walnego Zebrania Delegatów KSOiW. Podkreślił, że w przekazanych stanowiskach delegaci wskazali na problemy, które wymagają podjęcia działań strony rządowej we współpracy z związkami zawodowymi. Strona związkowa przedstawiła również propozycje zasad i trybu współpracy z Ministerstwem Edukacji i Nauki.

Strony ustaliły, że możliwy jest powrót do negocjacji pod patronatem prezydenta Andrzeja Dudy dotyczących wzrostu wynagrodzeń nauczycieli w odniesieniu do średniego wynagrodzenia w gospodarce narodowej. Ustalono także spotkanie konsultacyjne ws. omówienia kwestii związanych z przywróceniem prawa nauczycieli do wcześniejszych emerytur.

Nowy przewodniczący od początku swojej kadencji podkreśla, że powiązanie płac nauczycieli ze stałym wskaźnikiem w gospodarce to stały postulat związkowców. Ma też nadzieję, że płace w oświacie nie będą uzależnione od budżetowej gry politycznej, tylko zostaną określone w sposób stały.

Mówiąc o priorytetach, podkreśla, że pragnie zbudować silny zespół, który będzie zdolny pracować

w sposób efektywny i szybki. Do pracy chce wciągnąć nie tylko członków Rady Krajowej, ale także członków rad regionalnych, członków związku, którzy mają odpowiednie kompetencje. Chce ponadto usprawnić przepływ informacji. Nie widzi też potrzeby, by likwidować Kartę Nauczyciela. Podkreśla, że jest ona dokumentem regulującym pragmatykę zawodową zawodu nauczyciela, a ponadto ten dokument to dziecko

Solidarności, wypracowane przez środowisko w latach 80.

Po pierwszych wywiadach z Waldemarem Jakubowskim widać, że będzie bardzo wymagającym partnerem dla ministerstwa edukacji i rządu.

W wywiadzie dla portalu samorządowego pytany o płace mówi: – Stąd nasz postulat powiązania wynagrodzeń ze średnią w gospodarce czy z jakimś innym wskaźnikiem. Chodzi o stałe powiązanie, które postulujemy już od 43 lat. Myślę, że teraz jest szansa, żeby to się udało. Bo środowisko oświatowe bardzo się zmienia i za chwilę będziemy mieli dziurę pokoleniową. To jest bardzo niedobre dla oświaty, że nie ma stałego przepływu kadr, że w szkole nie są obecni nauczyciele starsi, w średnim wieku i młodszy. Teraz tego nie ma – średnia wieku nauczycieli to około 50 lat. Nauczyciele za niedługo w większości osiągną wiek emerytalny i będzie duży problem. Na terenie, który obecnie obejmuje swoim działaniem, mam taką szkołę, w której przeszło 90 proc. nauczycieli wejdzie niedługo w wiek emerytalny. To jest duża szkoła, dlatego nie podejrzewam, że dyrektor znajdzie nowych nauczycieli – raczej zaproponuje pracę tym, których ma. I wtedy te 50 lat nie będzie abstrakcją.

A w rozmowie z portalem związkowym tysol.pl mówi jeszcze o wielu innych oczekiwaniach związkowców. – Chcemy zrównania praw w tych obszarach, które odczytujemy jako niesprawiedliwie uregulowane. Nauczyciele są na przykład pozbawieni prawa do urlopu na żądanie. Dzisiaj pozostają im dwa wyjścia: albo biorą urlop bezpłatny, czyli są w gorszej sytuacji

niż inni pracownicy, albo wybierają zastępstwo koleżeńskie, a praktyka ta budzi wątpliwości prawne. Drugi obszar to nagrody jubileuszowe. Mamy je naliczane w sposób mniej korzystny niż inne grupy zawodowe, np. pracownicy samorządowi. Coraz większym problemem stają się przepisy w Kartce nauczyciela dotyczące odpowiedzialności dyscyplinarnej. Ważnym postulatem jest także to, aby nie tworzyć czarnego PR wokół zawodu nauczyciela, bo to jest zawód zaufania publicznego. Jeśli ciągle czytamy w prasie opinie niepocholebne o nauczycielach, to nie ma co się dziwić, że młodzi nie garną się do tego zawodu. To oczywiście niejedyna, ale bardzo ważna przyczyna. Często mówi się również o „przywilejach” wynikających z Karty nauczyciela, choć to nie są przywileje, tylko uprawnienia. Porządkujące regulacje prawne trzeba wprowadzić jak najszybciej, bo praca w szkole staje się coraz trudniejsza, a obciążenia psychiczne coraz większe.

W czasie pobytu we Wrocławiu Waldemar Jakubowski udzielił też wywiadu Radiu Wrocław, gdzie powiedział: – Na początku kariery nauczyciel po latach ciężkich studiów dostaje mniej od osoby, która ma etat w supermarkecie. Jeśli chcemy mieć dobrze wykształconą młodzież, musi ją uczyć człowiek dobrze zmotywowany, ale chcemy zadbać także o innych pracowników szkół. Powinniśmy walczyć o wszystkich pracowników oświaty i wychowania, nie tylko nauczycieli, bo mamy jeszcze administrację, obsługę, różnego typu zawody. Oni mają takie same problemy, bo przecież też są finansowani z subwencji.

JANUSZ WOLNIAK

Wystawa

40. rocznica papieskiej pielgrzymki do Wrocławia

Między planszami stoi autor zdjęć Romuald M. Soldek

Pierwsza pielgrzymka Jana Pawła II do Wrocławia była dla mieszkańców Dolnego Śląska nie tylko wielkim przeżyciem duchowym, ale dawała nadzieję, że komunistyczna władza nie będzie trwała wiecznie. Wykonane wtedy przez Romualda M. Soldka zdjęcia stały się częścią zasobu archiwalnego Ośrodka „Pamięć i Przyszłość”, który wystawę przygotował. Wystawa „Pielgrzymka nadziei” o wizycie Jana Pawła II we Wrocławiu w czerwcu 1983 roku czynna będzie do 4 lipca na Wrocławskim Torze Wyciągów Konnych na Partynicach między trybuną główną a padokiem dekoracyjnym.

Dalej walczą o godność człowieka

Ogólnopolska Konferencja Stowarzyszeń Działaczy Opozycji Antykomunistycznej oraz Osób Represjonowanych pt. „Działalność opozycyjna we Wrocławiu w latach 1981–1989” odbyła się w siedzibie Centrum Historii Zajezdnia.

Po mszy świętej w Sanktuarium Matki Bożej Pocieszenia uczestnicy spotkania złożyli kwiaty i odśpiewali hymn narodowy pod tablicą Solidarności przy dawnej Zajezdni nr 7 na ul. Grabiszyńskiej.

Patronat honorowy objęła Marszałek Sejmu Elżbieta Witek, kierując list do uczestników konferencji, który odczytał prof. Włodzimierz Suleja.

A na zakończenie podziękowała Stowarzyszeniu Niezłomni za podejmowanie działania na rzecz dawnych opozycjonistów, a także za pielęgnowanie historycznej pamięci.

Zjazd otworzył prezes Stowarzyszenia Jan Winnik, witając gości, wśród których byli: Jerzy Stopa i Krzysztof Tenerowicz z Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych, Damian Mrozek, pełnomocnik wojewody dolnośląskiego, Marcin Krzyżanowski, wicemarszałek województwa dolnośląskiego, Grzegorz Waligóra, Naczelnik Oddziałowego Biura Badań Historycznych Instytutu Pamięci Narodowej Oddział Wrocław, Kazimierz Kimso, przewodniczący dolnośląskiej „Solidarności”, Andrzej Jerie, dyr. CHZ, ks. Jan

Kleszcz, kapelan Stowarzyszenia Niezłomni, Tadeusz Stański, prezes formacji niepodległościowej, przedstawiciele organizacji represjonowanych z Regionu Warmińsko-Mazurskiego, z Puław, z Siedlec, z Zamojszczyzny, z Zagłębia Miedziowego, z Łodzi, z Regionu Świętokrzyskiego, z Bolesławca, z Bydgoszczy.

Gospodarz miejsca spotkania, Centrum Historii Zajezdnia, Andrzej Jerie przypomniał, że tu właśnie 26 sierpnia w 1980 roku rozpoczął się strajk. Tu w Zajezdni nr 7 tworzył się wolny Wrocław. Zaapelował do wszystkich ludzi, którzy byli zaangażowani w działalność opozycyjną, by skontaktowali się z Ośrodkiem, by ocalić swoje wspomnienia. CHZ od wielu lat nagrywa historie ludzi uczestniczących w różnych ruchach wolnościowych i nie wszyscy jeszcze dali się nagrać do archiwum historii mówionej.

Przewodniczący dolnośląskiej Solidarności Kazimierz Kimso podkreślił, że powstanie Związku Solidarności zmieniło oblicze Polski dzięki ludziom, takim jak m.in. uczestnicy konferencji. Zauważył też, że w walce o wolność uczestniczyła

też cała rzesza ludzi, którzy formalnie do Związku należeć nie mogli, ale tę solidarność niesli w sercu. Dziękując ludziom, którzy zaangażowali się w walkę o niepodległość, mówił o kosztach, jakie ponieśli i o tym, że żadne zadośćuczynienie nie może przywrócić im zdrowia, rozpadu życia prywatnego, rozwoju kariery zawodowej:

– Nie ma pieniędzy, które by to zrekompensowały. Ale najważniejsze jest przywrócenie honoru i na szczęście dzięki dzisiejszej władzy ten proces następuje – zauważył Kimso.

Uczestnicy konferencji wysłuchali wykładów dr. Grzegorza Waligóry z IPN o genezie i rozwoju ruchu niepodległościowego, prof. Włodzimierza Sulei o fenomenie Solidarności i Artura Adamskiego o Solidarności Walczącej.

Prezes Stowarzyszenia Jan Winnik ocenił, że cel spotkania, czyli odnowienie dyskusji odnośnie działania Solidarności został spełniony. – Dyskusja pokazała, że jest wiele tematów. Wiele różnych jeszcze nierozwiązanych spraw. W każdym środowisku, nie tylko we Wrocławiu, są byli działacze, którzy żyją w biedzie.

Jan Winnik - prezes Stowarzyszenia Niezłomni.

Byli bez pracy przez dziesięciolecie lat 80., a teraz nie mają tego stażu naliczonego do emerytury. Tak było na przykład w moim przypadku, kiedy przez okres ukrywania przepadło mi 31 pensji. Byłem prawie 10 lat bez pracy. A odpowiedź ZUS-u brzmi – składki były zerowe – mówi Winnik. Dodaje jednak, że ostatnio coś się w tej sprawie ruszyło. – Jest wiele przypadków, że ludzi wyrzucano z pracy pośrednio, bo dawano propozycję nie do odrzucenia – pójźmy Ci na rękę, damy zwolnienie za porozumieniem stron. Ci ludzie nie mogą uzyskać żadnych świadectw, bo wychodzi na to, że sami się zwolnili.

Wiem, że przyjęcia do pracy odbywały się tak, że osoby będące na czarnej liście nie miały szans zatrudnienia. Ówczesne władze przesyłały np. w 1984 roku pisma, w których pisano urzędowi zatrudnienia, by amnestionowanych nie przyjmować do zakładów pracy o kluczowym znaczeniu dla gospodarki narodowej, nie grupować w zakładach o mniejszym znaczeniu i inwigilować, żeby się nie grupowali. Uważam, te osoby, które znalazły się na tych listach, powinny mieć uznane okresy, w których były bez pracy, jako składkowe – stwierdza prezes Winnik.

JANUSZ WOLNIAK

TURNIEJ TRÓJEK SIATKARSKICH DZIEWCZĄT

SolidLAS - Volley Cup

W dniach 3–4 czerwca br. Nadleśnictwo Łądek-Zdrój miało przyjemność być gospodarzem drugiej edycji wydarzenia sportowego „SolidLAS-Volley Cup” Turniej Trójek Siatkarskich Dziewcząt. Turniej zorganizowany był z inicjatywy Dolnośląskiego Stowarzyszenia Kultury Zdrowotnej i Sportu NSZZ „Solidarność”, Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych we Wrocławiu oraz Regionu Dolny Śląsk NSZZ „Solidarność”.

W dwudniowym zmaganiu w gościnnej hali Strońskiego Parku Aktywności „Jaskinia Niedźwiedzia” wzięło udział blisko 100 zawodniczek z 12 zaproszonych klubów z całej Polski. Dziewczynki rywalizowały w rocznikach 2011 i młodsze. Stało się już tradycją, że na zakończenie turnieju dzięki sponsorom młode sportswomenki otrzymały atrakcyjne nagrody.

Wyniki zawodów

- I – MOS Wola Warszawa
- II – SPS Zbąszynek
- III – GKS Gaudia Trzebnica
- IV – UMKS VOLLEY GŁOGÓW
- V – UKS KORAL WROCŁAW
- VI – #VOLLEY Wrocław
- VII – UKS GMINY MIĘKINIA 2
- VIII – UKS KANIASIATKA Gostyń
- IX – MLKS ECHO Twardogóra
- X – AS IŁOWA „Jaszczurki”
- XI – MMKS Kłodzko
- XI – AZS AWF Wrocław

Wszystkim drużynom GRATULUJEMY i życzymy dalszych sukcesów!

Sport

Przed rozpoczęciem sportowej rywalizacji

Gratulacje dla uczestników siatkarskich zmagani

SPOŁECZNE

Hasło Krajowego Zjazdu Delegatów

Przewodniczący Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” Piotr Duda dokonał uroczystego zamknięcia wystawy pt. „Ty nas obudziłeś, My Cię obronimy”. Ekspozycja dokumentująca relacje Solidarności z Ojcem Świętym Janem Pawłem II została oficjalnie otwarta 21 marca br. i od tego czasu została dwukrotnie zniszczona. Gdańska policja zatrzymała sprawców, a po każdym akcie wandalizmu Solidarność odnawiała wystawę. Piotr Duda ogłosił, że tytuł tej wystawy będzie jednocześnie hasłem tegorocznego Krajowego Zjazdu Delegatów, który odbędzie się w dniach 19–20 października w Spale.

Wzrost płacy minimalnej

Rada Ministrów przyjęła propozycje wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę i minimalnej stawki godzinowej, które mają obowiązywać w 2024 r. Zaproponowano, by od stycznia najniższa pensja wynosiła 4242 zł brutto, a od lipca wzrosła do 4300 zł brutto.

Wzrosła także minimalna stawka godzinowa dla określonych umów cywilnoprawnych. Zgodnie z propozycją od 1 stycznia 2024 r. najniższa pensja wyniesie 4242 zł, a od 1 lipca 2024 r. – 4300 zł. W 2024 r. wzrosła także minimalna stawka godzinowa dla określonych umów cywilnoprawnych – od 1 stycznia wynosiłaby 27,70 zł, a od 1 lipca – 28,10 zł.

Rada Ministrów – do 15 czerwca – przedstawiła Radzie Dialogu Społecznego propozycję wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę i minimalnej stawki godzinowej.

Propozycje rządowe muszą być uzgodnione na forum Rady Dialogu Społecznego. Jeżeli jednak RDS nie uzgodni minimalnego wynagrodzenia w terminie, rząd ustala je w drodze rozporządzenia Rady Ministrów, a to do 15 września jest ogłaszane w Dzienniku Ustaw.

Wyższe emerytury

Przeciętna emerytura wypłacona przez ZUS w marcu tego roku wyniosła 3 482,63 zł, natomiast w marcu 2022 roku było to 2903,85 zł. Oznacza to wzrost o 578,78 zł rok do roku.

1 marca ZUS zwaloryzował emerytury i renty. Świadczenia wzrosły o 14,8 proc. Po waloryzacji minimalna emerytura wynosi 1588,44 zł. 1 marca podwyższono kwoty najniższych emerytur i rent: emerytura, renta z tytułu całkowitej niezdolności do pracy oraz renta rodzinna o 250,00 zł (z 1 338,44 zł do 1 588,44 zł); renta z tytułu częściowej niezdolności do pracy o 187,50 zł (z 1 003,83 zł do 1 191,33 zł).

– W ciągu ostatnich 22 lat wyższa od tegorocznej była tylko waloryzacja w 2008, która wyniosła 116,26 proc. – mówi Iwona Kowalska-Matis regionalny rzecznik prasowy ZUS na Dolnym Śląsku.

Propozycja referendum ws. migrantów

– Komisarz Johansson z Unii Europejskiej zaproponowała wprowadzenie mechanizmu przymusowej relokacji nieregularnych migrantów. Polska i inne państwa członkowskie sprzeciwiły się tej propozycji. Komisarz zaproponowała, że jeśli jakieś z państw UE nie będzie chciało uczestniczyć w relokacji migrantów, to będzie musiało płacić 22 tys. euro za nieprzyjętego migranta. Miały to być ekwiwalent finansowy, a de facto byłaby to kara. – Ta sprawa musi być przedmiotem referendum i my to referendum zorganizujemy – oświadczył prezes PiS Jarosław Kaczyński podczas sejmowej debaty nad złożonym przez PiS projektem uchwały ws. propozycji unijnej mechanizmu relokacji nielegalnych migrantów.

KULTURALNE

38 lat temu otwarto Panoramę Raclawicką

Pomysłodawcą Panoramy Raclawickiej, olbrzymiego obrazu o wymiarach 15 × 114 m, był znany lwowski malarz Jan Styka (1858–1925), który zaprosił do współpracy znakomitego batalistę Wojciecha Kossaka (1856–1942). Pomagali im Ludwik Boller, Tadeusz Popiel, Zygmunt Rozwadowski, Teodor Axentowicz, Włodzimierz Tetmajer, Wincenty Wodzinowski i Michał Sozański. Autorom pomysłu zależało głównie na upamiętnieniu tradycji narodowych w 100. rocznicę insurekcji kościuszkowskiej – bitwy stoczonej 4 kwietnia 1794 r. pod Raclawicami przez wojska powstańcze (z udziałem słynnych kosynierów) pod wodzą generała Tadeusza Kościuszki (1746–

1817) z wojskami rosyjskimi dowodzonymi przez generała Aleksandra Tormasowa.

Zanim obraz „Bitwa pod Raclawicami” (przestawiający walkę Polaków z Rosjanami pod Raclawicami) został jednak udostępniony publiczności, musiał przejść renowację (w latach 1980–85), po tym jak przez dziesięciolecia leżał zwinięty w rulon w magazynach. Panorama Raclawicka została uroczystie otwarta 14 czerwca 1985 roku.

Święto Wrocławia

Od 1992 co roku 24 czerwca obchodzimy Święto Wrocławia. Najważniejszym wydarzeniem tego dnia jest uroczysta sesja Rady Miejskiej Wrocławia o godz. 12:00 we wnętrzu Starego Ratusza, podczas której wręczone zostaną tytuły Honorowego Obywatela Wrocławia, Nagrody Wrocławia i Nagrody Prezydenta Wrocławia. Są to najważniejsze wyróżnienia przyznawane przez władze miejskie osobom szczególnie zasłużonym dla naszego miasta. W tym roku tytuł Honorowego Obywatela Wrocławia przyznano Markowi Krajewskiemu.

W ramach Święta Wrocławia odbędzie się w innych dniach szereg imprez kulturalnych. Szczegółowy harmonogram na stronie portalu Wrocław.

Dzień Pamięci o Ofiarach Sowieckich Deportacji

Po raz pierwszy w Europie obchodzony był Dzień Pamięci o Ofiarach Sowieckich Deportacji. Oficjalna uroczystość zorganizowana przez Parlament Europejski, odbyła się w siedzibie PE w Strasburgu i we Wrocławiu w Sanktuarium Golgoty Wschodu. We Wrocławiu obchody zorganizował Ośrodek „Pamięć i Przyszłość” (Centrum Historii Zajezdnia) oraz Biuro Parlamentu Europejskiego we Wrocławiu we współpracy z Platformą Europejskiej Pamięci i Sumienia (Platform of European Memory and Conscience – PEMC).

Festiwal Teatru na faktach

Spektakl, który współtworzyła sztuczna inteligencja, „the best of” Teatru na faktach czy inauguracja ukraińskiej sceny teatralnej we Wrocławiu to tylko niektóre z wydarzeń, jakie czekają nas w dniach 6–9 lipca w ramach drugiego Festiwalu Teatru na faktach. W czwartek 6 lipca nastąpi otwarcie sceny ukraińskiej we Wrocławiu, 7 lipca – spektakl stworzony przy użyciu AI, dystopia, utopia, rzeczywistość, która czai się za rogiem, 8 lipca – „the best of” Teatru na faktach, 9 lipca – teatr za darmo. Finał konkursu na dokumentalne czytanie performatywne.

Wystawa w Muzeum Narodowym

Otwarta 13 czerwca wystawa rzeźb Johanna Georga Urbansky’ego z lat 20. XVIII w. czynna będzie do 29 października. Wystawa przypomina dwie imponujące realizacje rzeźbiarskie wykształconego w Pradze, a aktywnego we Wrocławiu w pierwszej tercji XVIII w. rzeźbiarza Johanna Georga Urbansky’ego. Dzieła stworzone zostały niemal równocześnie dla najważniejszych świątyń dwóch wyznań dominujących w stolicy Śląska – katolickiej katedry pw. św. Jana Chrzciciela oraz luterańskiego kościoła św. Marii Magdaleny we Wrocławiu. Są to stojące na balustradzie w prezbiterium wrocławskiej katedry naturalnej wielkości figury czterech Ojców Kościoła – świętych: Ambrożego, Augustyna, Grzegorza i Hieronima – będące dziełami wysokiej klasy, cechującymi się dużą ekspresją, a jednocześnie elegancją i wyrafinowaniem. Zespół ten szczęśliwie przetrwał II wojnę światową, obecnie jest jednak podzielony między Wrocław a Stępczyce w województwie lubelskim.

Namaluj mi historię – konkurs plastyczny

Ciekawa historia i kulturowe tradycje, a może piękne środowisko przyrodnicze? Każdy region ma cechy, które sprawiają, że jest wyjątkowy, a ich odkrywanie to niesamowita przygoda dla każdego mniejszego i większego podróżnika! Za pomocą pracy plastycznej pokaż nam piękno swojego regionu – jak się w nim żyje, co go wyróżnia lub co takiego się w nim zmieniło i jest warto zaprezentowania – zachęcają organizatorzy XI edycji konkursu „Namaluj mi historię”.

Na laureatów wybranych spośród trzech kategorii wiekowych (przedszkolnej, uczniów klas 1–3 oraz uczniów klas 4–8) czekają atrakcyjne nagrody! Prace należy przesać do 25 września na adres: Centrum Historii Zajezdnia, ul. Grabiszyńska 184, 53-235 Wrocław, z dopiskiem „Konkurs – Namaluj mi historię”.

opr. Janusz Wolniak

W jakiej chcemy żyć cywilizacji?

Przez ulice polskich miast przebiegały się czerwone manifestacje. Z jednej strony środowisk liberalnych, organizujących Marsze Równości, na których co roku postulaty są coraz bardziej radykalne, a z drugiej Marsze dla Życia i Rodziny. Tam hasła są cały czas niezmiennie, bo promują tradycyjny model rodziny i wychowania.

Nie ma co ukrywać. Mamy w Polsce coraz bardziej ekspansywną grupę ludzi, którzy dążą do tego, by nie tylko narzucić społeczeństwu model usankcjonowanych związków jednopłciowych mających prawo do adopcji dzieci, ale także wprowadzić prawo do powszechnej zmiany płci, tzw. kulturowej. Już są nie tylko na Zachodzie, ale i w Polsce tacy postępowi rodzice, którzy nie chcą określić płci swojego nowonarodzonego dziecka, twierdząc, że jak dorośnie, to sam sobie wybierze, kim chce być. Ktoś, kto twierdzi, że istnieją tylko dwie płcie, może wkrótce być oskarżony, że posługuje się językiem nienawiści. Tak jak ludzie demonstrujący w obronie rodzin i życia.

Te Marsze Rodzin podkreślały w tym roku kwestię demografii. Coraz mniej młodych ludzi chce mieć więcej niż jedno dziecko. To, co dotknęło dekady temu społeczeństwa zachodnie, przyszło i do nas. Dlatego podkreślano, jak ważne jest prawo do życia.

A tymczasem Strajk Kobiet też wyprowadził ludzi na ulice pod pretekstem zagrożonych rzekomo praw kobiet. Wykorzystano nieszczęśliwe przypadki śmierci kobiet, być może związane też z błędami medycznymi, próbując na nowo wywołać w Polsce antyrządową histerię.

Co ciekawe, wszystkie te demonstracje związane ze środowiskami LGBT czy aborcyjnymi, są mocno wspierane przez totalną opozycję Platformy Obywatelskiej, która na początku czerwca zorganizowała też swój własny antypolski i antynarodowy marsz. Pełen nienawiści, obelg i skandowanych wulgaryzmów.

W sukurs tym którzy mają tradycyjne poglądy na świat od lat przychodzi miliard Elon Musk, głoszący, że największym bogactwem ludzkości są dzieci. – Jeśli nie będziemy mieć więcej dzieci, cywilizacja upadnie – mówi Musk. A w ostatniej swojej wypowiedzi po spotkaniu z premierem Włoch powiedział: – Odbyliśmy świetną rozmowę z premierem Meloni. Mam pewność, że bardzo jej zależy na Włoszech i ich przyszłości. Z mojej strony podniosłem dwie fundamentalne kwestie. Po pierwsze wyraziłem moje obawy o przyszłość Italii w związku z drastycznym spadkiem liczby urodzeń. We Włoszech co roku prawie dwa

razy więcej osób umiera, niż się rodzi. Przekonywałem panią premier, że trzeba wprowadzić ulgę podatkową dla tych, którzy mają dzieci oraz inne rozwiązania, które pozwolą podjąć decyzję o rodzicielstwie. A w lewackich środowiskach unijnych głosi się poglądy, że każde nowe życie to zagrożenie dla planety, bo nowy człowiek pochłania nasze zasoby, a poza tym oddychając, emituje do środowiska dwutlenek węgla, przyczyniając się do globalnego ocieplenia i zmian klimatycznych. Dlatego też według tych ludzi trzeba również zrezygnować z produkcji i konsumpcji mięsa.

Wiele osób lekceważy te działania, ale oni są niezwykle skuteczni w odmóżdżaniu myślenia, szczególnie młodych ludzi. Dlatego tak bardzo chcą zapanować nad szkołami. Minister Czarnek broniący wejścia aktywistów LGBT czy pseudoekologów jest dla nich największym wrogiem. Niestety tej narracji poddaje się coraz więcej osób.

Na naszych oczach rozgrywa się wojna cywilizacyjna. Od tego, kto w niej zwycięży, zależy przyszłość wielu narodów i państw. Wszyscy bierzemy w niej udział, chociaż wiele osób pewnie się oburzy na to stwierdzenie. Ale pomyślmy. Jeśli nie głosujemy, nie idziemy na wybory, to inni zdecydują za nas, w którą stronę pójdzie nasza cywilizacja. Jeśli głosujemy za zwolennikami nieograniczonej niczym swobody zachowań, opowiadamy się tak naprawdę za kulturą śmierci, jeśli odwrotnie, za kulturą życia. Wybór należy do nas. Nie narzekajmy za parę lat, kiedy ktoś za nas ustanowi prawa, które zmienią nasz komfort życia, przyzwyczajenia i kulturę. Taka jest istota demokracji. Pamiętajmy o tym, kiedy jesienią, wiosną czy każdą inną porą roku pójdziemy na wybory.

Zbliża się tradycyjny czas urlopów. Wtedy najbardziej pożądane są informacje pogodowe. Część mediów już nas straszy. „Afrykańskie upały w Polsce. W lipcu będzie prawdziwe piekło! Ekstremalna pogoda”. To tylko pierwsze z brzegu cytaty. A ostatnio przekonałem się, że mimo coraz bardziej nowoczesnych narzędzi pomiarowych, te prognozy funta kłaków są niewarte. Jednego dnia miało być deszczowo, a świeciło słońce. Innego miało być ciepło, a było chłodno. Synoptykom już przestaję wierzyć. Chociaż zastanawiam się, czy aby przypadkiem te prognozy, które oni przygotowują, nie są obrabiane w stosowny sposób przez szukające sensacji media. No, ale jak ktoś powiedział – nie ma złej pogody, można się tylko nieodpowiednio ubrać.

JANUSZ WOLNIAK

Prezentowane w felietonie treści i poglądy należą do autora, nie są oficjalnym stanowiskiem Redakcji.

Gdzie na wakacyjny weekend?

Chciałbyś spędzić z dziećmi w czasie wakacji niezapomniany weekend? Dolny Śląsk oferuje wiele atrakcji.

Park Miniatur Zabytków Dolnego Śląska, Tipi Town czy bajkowa Pławna to tylko kilka z atrakcyjnych propozycji. Dzieci będą się tu nie tylko świetnie bawić, ale równocześnie pogłębią swoją wiedzę i pasję.

Pałace w miniaturze

Zamek Czocho, Książ, pocysterska bazylika w Krzeszowie, Kościół Pokoju w Świdnicy, świątynia Wang, Dworek Wdowy, pałac w Łomnicy czy rynek w Jeleniej Górze – to tylko niektóre spośród zabytków, jakie możemy obejrzeć w Parku Miniatur w Kowarach. Odtworzone w skali 1:25 są niezwykle okazją do poznania przez najmłodszych najważniejszych zabytków regionu. I – co ważne – można obejrzeć je z każdej strony, zaglądając nawet na dach!

– Tylko u nas zobaczysz słynne schronisko na Śnieżce, nie obawiając się o warunki atmosferyczne... i zakwasy – zachęcają przewodnicy parku. W cenę biletu jest wliczone oprowadzanie po terenie i opowiadanie o przeszłości i architekturze mijanych zabytków. Przewodnicy przybliżają także dolnośląskie legendy o hrabinie z pałacu „Spiż”, okrutnej Kunegundzie z Zamku Chojnik czy o królu, który zbudował pałac w kształcie parowca.

A po zwiedzaniu można wybrać się na gorącą czekoladę z bitą śmietaną lub pajdę chleba ze smalcem.

Park Miniatur Zabytków Dolnego Śląska

www.park-miniatur.com
ul. Zamkowa 9, 58-530 Kowary

Indiańska przygoda

Tipi Town znajduje się zaledwie 17 km od centrum Wrocławia. „Tutaj poznasz zwyczaje i kulturę Indian. Spędzisz wraz z rodziną i przyjaciółmi sielskie chwile w kolorowych hamakach wśród drzew w sadzie. Być może w jednym z namiotów tipi spotkasz szamana nuczającego plemienne pieśni. Wysłuchasz przy ognisku pod totemem niezapomnianych historii i legend z życia wielkich wojowników” – zachęcają organizatorzy. Można tu zdobyć sprawności indiańskie, wziąć udział w bloku gier i konkursów zespołowych. Atrakcją jest także tutejszy zwierzyniec czy labirynt w kukurydzy. Sporą atrakcją stanowią także warsztaty rękodzieła: wyplatania indiańskich branso-

Ekspozycja w parku miniatur w Kowarach

letek z muliny, wykonywania na krosnach bransoletek z koralików, czerpania papieru czy wykonywania zabawek z surowców wtórnych.

Wioska jest dostępna dla gości indywidualnych w każdy dzień wakacji letnich oraz w weekendy od maja do września.

Tipi Town

Tipitown.pl
ul. Działkowa 9, Kamieniec Wrocławski

Bajkowy park i Arka Noego

W Pławnie Dolnej, koło Lwówka Śląskiego, czeka dzieci moc atrakcji. W Grodzie Rycerskim mogą spędzić długie godziny na oryginalnym placu zabaw w formie maszyn obłężniczych. Są tu tarany, katapulty, trebusze, można strzelać z łuku i wspinać się na wieżyczki, z których rozpościera się piękny widok na okolicę. W grodzie znajduje się olbrzymi koń trojański, a kilkaset metrów dalej arka Noego z eksponatami związanymi z potopem i Starym Testamentem. Arka ma 40 m długości, 15 m szerokości i 10 m wysokości. Jest mniej więcej o połowę mniejsza od prawdziwej. Natomiast tutejszy Zamek Legend Śląskich zaprasza do poznania opowieści o duchu Liczyrzepie i innych dolnośląskich postaciach podczas spektaklu teatru kukielkowego. Można tu puszczać też bańki mydlane i wziąć udział w warsztatach garncarskich, litograficznych i teatralnych. Uwaga jednak na bardziej wrażliwe dzieci: wnętrza zamku i lalki są nieco mroczne.

Magiczna Pławna

Magicznaplawnna.pl
Pławna Dolna 93

Wieża Widokowa

Wieża Widokowa w Kotowicach w gminie Siechnice to pomysł na krótką wycieczkę. Z wysokość 40 metrów, czyli odpowiednika 13. piętra wieżowca, można podziwiać piękne widoki na... panoramę Wrocławia, Odry i pobliskie lasy. Wieża nie jest ładna – bo wykonana z żelaznego metalu. Odwiedzającym zapewni jednak moc atrakcji – przy dobrej pogodzie można dostrzec z niej nawet zarys Sudetów.

Wieża Widokowa

50-010 Kotowice, przysiółek: Utrata

Muzeum Zabawek

„Przenieś się do beztroskiego świata dzieciństwa” – zapraszają twórcy Muzeum Zabawek w Kudowie-Zdroju. Klocki, lalki, pojazdy, figurki zwierząt, zabawki optyczne, na parę i ludowe, pociągi, militaria chłopięce, misie, konie na bieżniach i gry towarzyskie pozwolą Wam i Waszym dzieciom dowiedzieć się, jak bawili się ludzie od starożytności po lata 90. XX w. Na zwiedzających czeka tu ponad 55,5 tys. zabawek! A podczas warsztatów można samodzielnie wykonać drewnianego dzięcioła, którego produkowano w przedwojennej Wytwórni Zabawek w Kudowie-Zdroju, drewnianą łamigłówkę-

-układankę lub drewnianego akrobata.

Muzeum Zabawek w Kudowie-Zdroju

muzeum-zabawek.pl
ul. Zdrojowa 46b, Kudowa-Zdrój

Ogród Japoński

W ogrodzie w Przesiecu koło Jeleniej Góry, zagospodarowanym w stylu japońskim, znajdziemy bogactwo roślin łącznie z imponującą kolekcją różaneczników. Duże wrażenie na odwiedzających robią rośliny bonsai, z których niektóre mają nawet po 100 lat. Ciekawą atrakcją jest muzeum multimedialne prezentujące historię i kulturę Japonii z wystawą: „Samuraj – rycerz dawnej Japonii”. Zobaczymy na niej m.in. archiwalne fotografie i ciekawe filmy, a holograficzne urządzenia dadzą możliwość zobaczenia trójwymiarowej postaci oprowadzającej po muzeum. Niezwykła wystawa oryginalnych lalek japońskich w różnych stylach i z różnych epok opowiada o ich magicznej roli w kulturze japońskiej. W ofercie znajdziemy także warsztaty origami dla dzieci. W ramach biletu wstępu dzieci uczą się wykonywać z papieru m.in. żurawia, liska, królika czy lampion. Warsztaty origami trwają ok. 45 min, a dzieci wykonują po 3 figurki z papieru.

Atrakcją dla młodych jest także plac zabaw z 10-metrowymi zjeżdżalniąmi, liniowe wieże wspinaczkowe i olbrzymia piaskownica, określana też mianem plaży.

Ogród Japoński w Przesiecu koło Jeleniej Góry

malajaponia.pl
Brzozowe Wzgórze 8b, Przesieka

DOROTA NIEDZIEWIECKA

Miniatury kowarskie to atrakcja nie tylko dla najmłodszych

Drugie życie Uniemyśla

Uniemyśl to niewielka, licząca około stu mieszkańców, wioska położona w gminie Lubawka, do niedawna zapomniana przez Boga i ludzi. Blisko stąd do czeskiego Adrspach, znanego z zamku i Skalnego Miasta, Chełmska Śląskiego z domami tkaczy i pocysterskiego opactwa w Krzeszowie. Przed wojną było to znane turystyczne miejsce.

Kościół św. Mateusza w Uniemyślu

Wieś najprawdopodobniej założyli Czesi, ponieważ do roku 1289 ta część kotliny kamiennogórskiej była w ich władaniu, a później – na skutek sojuszu – księżę jaworski, Bolko I Surowy, przejął od króla Wacława II Chełmsko i okoliczne ziemie. Potwierdza to zachowany dokument z roku 1367. Tym samym Uniemyśl wszedł w skład księstwa jaworskiego, które mimo trwającego rozbicia dzielnicowego stanowiło przecież część Korony Polskiej. Nad wioską góruje kościółek pod wezwaniem św. Mateusza. Pierwotną budowlę wzniesiono w XIV stuleciu, ale nie zachowała się do naszych czasów. Obecna – wybudowana w stylu barokowym – powstała około roku 1750. To dzieło Josefa Antona Jentscha, architekta

i budowniczego związanego z krzeszowskimi cystersami. Jego autorstwa były także projekty przebudowy krzeszowskiej bazyliki oraz plany odbudowy Lubawki po wielkim pożarze w połowie XVIII stulecia.

Przez wszystkie lata swego istnienia kościół był świątynią katolicką, mimo iż po wojnach śląskich i za panowania tych ziem przez Prusy dookoła panował żywioł protestancki. Mówiąc żartobliwie (mam nadzieję, że nikogo nie urażę), okokrzeszowska enklawa katolicka przypomina mi nieco obleżoną przez Rzymian osadę Gallów z „Asteriksa i Obeliksa”. A teraz już na serio: kościół w Uniemyślu przetrwał działania ostatniej wojny i jeszcze wiele lat po jej zakończeniu służył polskiej ludności. W latach 60. zamieniono go na

magazyn PGR. Spłonął opuszczony w 1972 roku. Część ocalałego z pożogi wyposażenia przeniesiono do kościoła w Podgórzynie, resztę – w tym ołtarz główny – do kościoła św. Jana Nepomucena w Leszczyńcu. Potem, przez kilka dziesiątków lat, świątynia niszczała. W roku 2013 przejęła ją Stowarzyszenie Doliny Zadny – wspaniali ludzie, reprezentujący różne grupy wiekowe i zawodowe. W kręgu ich zainteresowań pozostaje historia i działania prospołeczne na terenach wsi Uniejów i Okrzeszyn, popularyzacja wiedzy o regionie, działalność artystyczna, a także ochrona zabytków, w tym kościoła w Unie-

myślu właśnie. Stworzyli projekt zatytułowany „Nowe życie Mateusza”. Chcą podnieść świątynię z gruzów, a w przyszłości przeznaczyć ją na miejsce wystawiennicze, miejsce koncertów, spektakli teatralnych, warsztatów twórczych, nie wykluczając przy okazji pewnych elementów sakralnych, na przykład ślubów. Stowarzyszenie Doliny Zadny współpracuje ściśle z lokalną społecznością oraz z Klubem Przyrodników. Wspólnie odgruzowali kościółek, odtworzyli zakrystię, uratowali walącą się wieżę, przykrywając ją blaszanym hełmem, zaś nad nawą główną zamontowali

nową więźbę dachową, a także oczyścili z zarośli otaczający świątynię zabytkowy cmentarz – również z XVIII stulecia. Ich wspólna praca to także uratowanie od zniszczenia kolejnego fantastycznego obiektu w Uniemyślu – dawnej karczmy sądowej z XVIII wieku, zbudowanej – jak to w tym regionie – w konstrukcji wieńcowo-przysłupowej. W przyszłości będzie tu biuro, biblioteka przyrodnicza i muzealna ekspozycja, odbywać się będą

warsztaty, konferencje naukowe i inne wydarzenia ze szczególnym naciskiem na edukację dzieci i młodzieży. Działalność Stowarzyszenia Doliny Zadny, Klubu Przyrodników i zainteresowanej ratowaniem obiektów przeszłości miejscowej ludności wydaje pierwsze owoce – zapomniany do niedawna przez Boga i ludzi Uniemyśl przyciąga przyrodni-

Wnętrze kościoła

Pozostałości cmentarza

Odtworzone stopnie w dzwonnicy

Karczma sądowa z XVIII wieku

Wnętrze karczmy

ków i miłośników historii z Polski i Europy, a to przecież przyczynia się do promocji całego regionu. Uniemyśl i okolica mają zatem szansę na swoje drugie życie. Jeśli podczas wakacyjnych wędrówek będziecie gdzieś w pobliżu, odwiedźcie Uniemyśl koniecznie. Warto.

TEKST I ZDJĘCIA
MARCIN BRADKE

O Januszach biznesu i sądownictwa

Każdy musi mieć w życiu jakiś nałóg, więc cóż ja na to poradzę, że bardziej niż od słodyczy i alkoholu jestem uzależniony od Twittera? Tym bardziej że tych pierwszych używek unikam z powodów zdrowotnych i finansowych (dentysta!).

Ostatnio wpisem, który mi „zażał”, bo jak na mą skromną sieciową rozpoznawalność, przeczytało go ponad 50 tysięcy ludzi, a polubiło grubo ponad tysiąc, był taki oto: „Czy wyobrażacie sobie, że sąd w Berlinie każe zamknąć port w Rostoku na wniosek jakichś ekoaktywistów ze Szczecina?”. Pytanie było aluzją do wyroku warszawskiego sądu w sprawie Turowa, który to wyrok można odczytać jako element międzynarodowej operacji ukatrupienia jednego z czołowych kompleksów energetycznych Polski. A jeżeli tak, to należy zapytać, kto powinien mocniej szarpnąć za cugle w tej sprawie? Związki zawodowe, ile by ich w Turowie nie było, czy jednak ABW wraz z całym aparatem kontrywiadowniczym państwa? Mam nadzieję, że pytanie to wybrzmi właściwie w piśmie związkowym i o profilu konserwatywno-patriotycznym.

Aby zakończyć wątek, dopiszę, że przytłaczająca większość zapytanych odpowiedziała w komentarzach, że nie, nie wyobrażają sobie takiej sytuacji, aby sędzia niemiecki zlekceważył niemiecką rację stanu na rzecz „prounijnej wykładni przepisów”. A tak właśnie uzasadnił swą decyzję sędzia polski: koniecznością dokonania „prounijnej wykładni przepisów”.

Owszem, trafiały się też komentarze odmienne, ale biorąc pod uwagę kwiecistość obelg, jakimi je przystrojono, należy sądzić, że był to produkt którejś z licznych fabryk trolli, jakich w sieci tym więcej, im bardziej zaostrza się przedwyborcze mordobicie. Mam nadzieję, że produkcja tych fabryk nie jest wliczana do Produktu Krajowego Brutto Polski, rosnącego imponująco ku utrapieniu tak zwanych demokratów i tak zwanych wolnych mediów. I tu przeskakujemy zgrabnie do drugiego wątku niniejszego felietonu.

Jak wykazują dane Eurostatu, instytucji, którą trudno posądzić o sympatię do obecnego, konserwatywnego rządu Polski, bezrobocie w naszym kraju jest najniższe w całej Unii Europejskiej (ex aequo z Czechami).

Autor jest reportażystą, felietonistą, powieściopisarzem. Obecnie pracuje w TVP3 Opole i TVP Info.

Rzecz nie do wyobrażenia jeszcze kilkanaście lat temu, kiedy to bezrobocie traktowano w Polsce jako zjawisko równie naturalne co trądzik na twarzy nastolatka, a głównym wyznacznikiem polskiej wolności była możliwość wyjazdu bez paszportu i wizy na zmywak do Londynu, szparagi do Niemiec lub platformę do Norwegii. Dziś te stale rosnące wskaźniki gospodarcze pozwoliły rządowi po raz kolejny zwiększyć wynagrodzenie minimalne, a związkowi zawodowemu, dla którego piszę ten felieton, zrealizować w końcu ideę emerytur stażowych. I znów, zamiast okrzyków wspólnej radości, rozległo się wycie „Januszów biznesu”, że zrujnuje to gospodarkę oraz ich własne interesy, że to tani populizm, kupowanie sobie plebsu przed wyborami, ble, ble, ble... Januszom, rzecz jasna, wtórują gazetowi mędrcy od wszystkiego, wzmacniając przekaz o rujnującym kraj rozdawnictwie państwa. To zadziwiające, jak szybko ci sami publicyści potrafią doznawać orgazmów, gdy tylko zaczynają dyskutować o państwie socjalnym na wzór skandynawski lub niemiecki. Tam sprawiedliwość społeczna jest czymś godnym podziwu, u nas wciąż powinna obowiązywać pańszczyzna – ta korporacyjna i ta w wydaniu „Januszy biznesu”, marzących wcale nie po cichu, że wrócą czasy, gdy znów będą mogli zatrudniać na czarno kelnerkę za 3 złote na godzinę.

Od jednego takiego usłyszałem nawet ostatnio, że coś z tego, że w Polsce nie ma już bezrobocia, skoro on przez to nie może teraz znaleźć kobiet do swojej firmy świadczącej sprzątaninę.

ZBIGNIEW GÓRNIK

Wystawa

Nie zmarnujcie niepodległości

Walnemu Zebraniu Delegatów towarzyszyła otwarta 6 czerwca w ZH Zajezdnia wystawa. Zbiór cennych sreber zgromadzonych w Funduszu Obrony Narodowej (FON), który został utworzony na mocy dekretu Prezydenta RP Ignacego Mościckiego z 9 kwietnia 1936 r. Głównym celem było gromadzenie środków na dozbrajanie polskiej armii.

Projekt „Nie zmarnujcie niepodległości. Srebra Funduszu Obrony Narodowej” realizowany przez Muzeum Narodowe w Poznaniu przy wsparciu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz w partnerstwie z NIMOZ.

FOT. MARCIN TRACZKOWSKI

Ekspozycja wystawy w CH Zajezdnia

Wydarzenia w obiektywie

FOT. JANUSZ WOLNIAK

500. posiedzenie Klubu „Spotkanie i Dialog”

W sali Oratorium Marianum Uniwersytetu Wrocławskiego odbyły się uroczystości związane z 500. spotkaniem Klubu „Spotkanie i Dialog”. Od 1977 roku animatorem tego niezwykłego przedsięwzięcia jest niestrudzony Lech Stefan, który zaprasza swoich gości w pierwszą środę każdego miesiąca. Patronat honorowy nad jubileuszowym czerwcowym wydarzeniem objął premier Mateusz Morawiecki, a wykład pt. „Patriotyzm dnia dzisiejszego” wygłosił prof. Wojciech Polak.

FOT. JANUSZ WOLNIAK

„Ma pecha, kto nie znał Orzecha”

Wystawę o życiu słynnego duszpasterza ks. Stanisława Orzechowskiego „Orzecha” można obejrzeć we Wrocławiu. Wernisaż plenerowej ekspozycji odbył się na ul. Kuźniczkiej i był związany z obchodami 2. rocznicy śmierci słynnego duszpasterza akademickiego i wybitnego wrocławianina. Wystawę przygotował Ośrodek „Pamięć i Przyszłość”. Plansze od połowy czerwca będzie można obejrzeć przy Dworcu Głównym PKP. W lipcu planowana jest ekspozycja na Ostrowie Tumskim.

FOT. JANUSZ WOLNIAK

Premiera filmu IPN „Stanisław Helski. Dlatego”

W Dolnośląskim Centrum Filmowym odbyła się premiera, a po projekcji dyskusja o filmie z udziałem reżysera filmu Michała Torza, Aldony Helskiej, wdowy po Robercie Helskim, Adama Konopackiego, przyjaciela Helskiego z czasów opozycyjnych oraz Łukasza Sołtysika z Oddziałowego Biuro Badań Historycznych IPN we Wrocławiu. Rozmowę poprowadził Jan Pospieszalski. Film opowiada historię człowieka zaangażowanego w Solidarność Chłopską, któremu władza zrujnowała życie.

opr. jw

HUMOR

Wiszą dwa leniwce na drzewie, jeden dzień się nie ruszają, drugi dzień się nie ruszają, aż w końcu jeden leniwiec obrócił głowę, a na to drugi:

– Hej, co ty taki nerwowy?!

○○○○

– Moim rozmówcą jest pan Waldemar Pawlak. Panie Premierze, kto wygra wybory?

– Nasz koalicjant.
– Czyli...
– Wszystko jedno.

○○○○

Do chorego przyszedł lekarz i stwierdził, że biedak nie dożyje rana. Pojawił się też ksiądz, żeby dokonać ostatniego namaszczenia. Gdy wszyscy poszli, nieszczęśnik leżąc w łóżku, poczuł zapach pieczonej gęsi. Wyczołgał się spod kołdry i ruszył na czworakach w kierunku kuchni, z której dobiegała boska woń. Dociera na miejsce, gdy nagle bombardują go razy wymierzone ścierką przez rozwścieconą małżonkę.

– Zostaw, to na stypę!

○○○○

– Jak nazywa się zwierzę na 2 litery?

– Qń.

○○○○

Przychodzi baba z dzieckiem do lekarza.

– Czy dziecko przechodziło odrę?

– A gdzie tam, panie, my z za Buga!

○○○○

Dlaczego niedźwiedź chodzi w futrze?

– Bo w płaszczu przeciwdeszczowym wyglądałby raczej głupio.

○○○○

Co Miś Uszatek je na kolację?

– Pora na dobranoc.

○○○○

Dzwoni blondynka na pogotowie:

– Mój mąż połknął igłę.

Kobieta, która odebrała telefon mówi:

– Za kilka minut u pani będziemy.

Po kilku minutach blondynka znowu dzwoni na pogotowie:

– Już nie trzeba przyjeżdżać, znalazłam drugą.

○○○○

Dwa węże spotykają się w lesie. Jeden z nich pyta drugiego:

– Przepraszam kolego, ale czy wiesz, czy nie jestem jadowity?

– Nie mam zielonego pojęcia.

A czemu pytasz?

– Bo właśnie ugryzłem się w język.

○○○○

Przychodzi żona do domu i mówi do męża:

– Kochanie, spotkałam się dzisiaj na skrzyżowaniu z Bašką.

– A co mnie obchodzą wasze babskie sprawy.

– To dobrze, ale blacharz mówi, że samochód będzie dopiero za 2 tygodnie.

○○○○

O żołnierzach

Do spadochroniarza podlatuje orzeł:

– Witaj tancerzu.

– Nie jestem tancerzem, tylko skoczkiem spadochronowym!

– Niedługo będziesz, tam w dole tylko kaktusy...

○○○○

Rozmawiają dwa koguty, siedzące na grzędzie:

– Widziałeś tę nową kokoszkę, która pojawiła się niedawno w kurniku?

– No, całkiem znośna.

HUMOR ZESZYTÓW SZKOLNYCH

W muzeach znajdują się rzeczy, które trącą myszką i są pięknem.

****

Ludzie, a przeważnie humaniści, interesowali się ciałem człowieka.

****

Zasady są to związki chemiczne omawiane na poszczególnych lekcjach.

****

Mówiąc ogólnie o Mickiewiczu – był to człowiek bardzo zdolny, i to do wszystkiego.

****

Kiedy Adam Mickiewicz zawiódł się na kobiecie, wtedy wziął się za Pana Tadeusza.

****

Dwór Sopliców był patriotyczny, bo zegar grał „Mazurek Dąbrowskiego”, a na ścianach powiesili patriotów.

****

Zbyszko jechał na koniu i piana leciała mu z pyska.

****

Wiersze, które pisała Konopnicka, przedstawiały obraz nędzy i rozpacz.

****

Wywożenie trupów z miasta daje Cezaremu Baryce wiele do myślenia.

****

Do bohaterskich czynów w „Popiele i diamentach” można zaliczyć miłość do swojej żony.

SUDOKU nr 52

Celem jest wypełnienie diagramu 9 × 9 w taki sposób, aby w każdym wierszu, w każdej kolumnie i w każdym z 9 pogrubionych kwadratów 3 × 3 (zwanym „blokami” lub „podkwadratami”) znalazło się po jednej cyfrze od 1 do 9.

	8				3	7	1	2
4	1	5			7	8		
				2	1	2		5
	4						6	
6		1	7	4				
		7	5			4	9	3
3	5	4	1				2	

Jako rozwiązanie proszę podać cyfry z wyróżnionego wiersza. Wśród osób, które do 16 sierpnia 2023 r. nadesłały mailem na adres: redakcja.wroc@solidarnosc.org.pl lub pocztą prawidłowe rozwiązanie, rozlosujemy nagrodę książkową. W tytule maila proszę wpisać *Sudoku nr 52*.

Dziękujemy za nadesłane rozwiązania sudoku z poprzedniego numeru gazety. Książkę wylosował pan Tadeusz z Wrocławia. Gratulujemy. Nagrodę wysłamy pocztą.

Z CYKLU: MISTRZOWIE BHP

